

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Бібліотека ім. академіка М. О. Лавровського

НІЖИНСЬКА ВИЩА ШКОЛА

ВИКЛАДАЧІ І ВИПУСКНИКИ

**Календар
знаменних і пам'ятних дат
на 2023 рік**

Ніжин – 2022

УДК 378.4(477.51)(059)
Н 60

Упорядники:

Косовських Л. П., завідувач сектору наукової бібліографії
Мухомодєєва Н. В., провідний бібліотекар сектору наукової бібліографії

Відповідальний за випуск - Морозов О. С., директор бібліотеки
Дизайн обкладинки - Мухомодєєва Н. В.

Н 60 **Ніжинська вища школа:** викладачі і випускники : календар
знаменних і пам'ятних дат на 2023 рік / Ніжин. держ. ун-т ім.
М. Гоголя ; Б-ка ім. акад. М. О. Лавровського ; упоряд.:
Л. П. Косовських, Н. В. Мухомодєєва. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя,
2022. – 67 с.

© НДУ ім. М. Гоголя, 2022
Бібліотека імені академіка М. О. Лавровського

ВІД УКЛАДАЧІВ

Підготовлено черговий випуск краєзнавчого видання **«Ніжинська вища школа: викладачі і випускники»** : календар знаменних і пам'ятних дат. Щорічник містить біобібліографічні матеріали про видатних науковців і випускників, починаючи з їх шістдесятиріччя, які зробили вагомий внесок у розвиток Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. До Календаря увійшло 146 персоналій чиї ювілейні дати відзначатимуться у 2023 році.

Укладанню видання передувала робота з уточнення фактографічної інформації та біографій персоналій. Кожна персоналія доповнена короткими біографічними відомостями та вміщує інформацію про наукові, творчі здобутки.

Упорядники дотримувались визначення дат за Григоріанським календарем (новим стилем). В загальній хронології розміщені дати осіб, що народжені до 1 лютого 1918 р. (за старим стилем).

Допоміжний апарат Календаря складається з іменного покажчика. У кінці видання подано хроніку ювілейних подій із життя Ніжинської вищої школи з 1833 по 2018 роки.

Видання не претендує на вичерпність. Зауваження, уточнення, доповнення та пропозиції будуть прийняті з вдячністю.

Календар стане в нагоді науковцям, студентам, краєзнавцям, бібліотечним працівникам та всім, хто цікавиться історією університету, діяльністю його вчених та видатних випускників.

Ознайомитися з Календарем можна на сайті бібліотеки:
<https://library.ndu.edu.ua>

СІЧЕНЬ

1 січня – 70 років від дня народження **Василя Павловича Яковця**

(1953–2016), доктора фізико-математичних наук (1993), професора (1995), ректора Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (1995–2006), директора Інституту відкритої освіти УМО НАПН України (2010). Академік АН вищої освіти України. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1975).

Народився в с. Охрімівці Корюківського р-ну Чернігівської обл. У 1975 р. закінчив фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. Гоголя. З 1978 р. по 2005 р. працював у НДУ імені Миколи Гоголя, де пройшов шлях від старшого лаборанта до ректора університету.

У 1983 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Асимптотичне інтегрування лінійних систем диференціальних рівнянь в частинних похідних з повільно змінними коефіцієнтами», а в 1993 р. – докторську дисертацію на тему: «Асимптотичне інтегрування сингулярно збурених систем диференціальних рівнянь з виродженнями». Автор понад 200 наукових і науково-методичних праць. З 1992 р. – член Американського математичного товариства.

Основні напрями наукової діяльності: викладання математичних дисциплін студентам вищих навчальних закладів; проведення наукових досліджень з розвитку асимптотичних методів у теорії диференціальних рівнянь; наукові пошуки з проблем управління освітою.

Має відзнаки: Заслужений працівник освіти України (2003), Премія НАН України імені М. В. Остроградського (2004), медаль К. Д. Ушинського (2013).

1 січня – 100 років від дня народження **Юрія Леонідовича**

Петрова (1923–1978), кандидата медичних наук (1954), доцента кафедри зоології НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Закінчив Київський медичний інститут ім. О. О. Богомольця (1948). В 1952 р. закінчив аспірантуру. В 1954 р. захистив дисертацію. З 1954 по 1957 рр. працював в Українському науково-дослідному інституті комунальної гігієни. З 1965 по 1967 рр. працював старшим науковим працівником Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця. В Ніжинській вищій школі працював з 1967 по 1978 рр. на посаді доцента кафедри зоології.

3 січня – 85 років від дня народження **Володимира Олексійовича**

Бортника (1938–2007), педагога, керівника у галузі освіти, заслуженого працівника освіти України. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1966).

Народився в с. Вільшанка Люблінського воєводства (Польща). З 1944 р. батьки проживали в с. Заріцьк Рівенської обл. Закінчив Дубнівське педагогічне училище (1958). В 1959 р. вступив на філологічний факультет Ужгородського університету, а в 1963 р. перевівся до Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя, який закінчив в 1966 р.

Під час навчання продовжував трудову діяльність. З 1961 по 1965 рр. – завуч Вишівської восьмирічної школи, з 1965 по 1970 рр. – директор Перебродської середньої школи Рівненської обл.

З 1970 р. і до кінця життя проживав в м. Ніжині. Працював директором Ніжинської середньої школи № 9 (1971–1981) та директором Ніжинської гімназії № 3 (1981–2007). У 1982 р. школі-гімназії присвоїли звання зразкової.

Має відзнаки: Відмінник освіти України, Заслужений працівник освіти України, нагороджений медаллю А. Макаренка.

8 січня – 90 років від дня народження Володимира Миколайовича

Грибаня (1933–2011), кандидата фізико-математичних наук (1972), доцента (1979) кафедри фізики. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1959).

Закінчив Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1959). Працював в Ніжинській вищій школі з 1959 р. на посадах лаборанта, старшого викладача, завідуючого кафедрою, доцента. Основний напрям наукових досліджень – нелінійні оптичні ефекти в кристалах.

В 1995 р. нагороджений знаком «Відмінник освіти України».

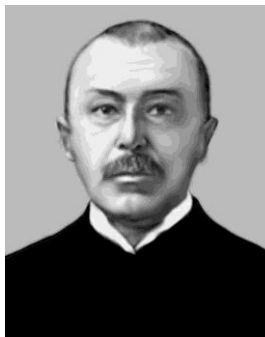
11 січня – 75 років від дня народження Тамари Іванівни Криви

(1948), кандидата філологічних наук (1993), доцента (1998) кафедри дошкільної освіти. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1970).

Народилась в м. Лохвиця Полтавської обл. в сім'ї службовців. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1970). Працювала вчителем в школах Полтавської та Чернігівської областей (1970–1974). У Ніжинській вищій школі працювала з 1974 по 2008 рр. на посадах асистента (1974–1986), старшого викладача (1986–1996), доцента кафедри російської мови (1996–2001), доцента кафедри педагогічної майстерності (2001–2005) та доцента кафедри дошкільної освіти (2005–2008). Основний напрям наукових досліджень – синтаксис російської мови, психолінгвістика.

13 січня (1 січня за ст. ст.) – 170 років від дня народження Василя

Петровича Горленка (псевдонім – Черкасин, В. Г.) (1853–1907), українського письменника, літературознавця, мистецтвознавця, критика, фольклориста та публіциста.

Народився в с. Ярошівка Прилуцького пов. Полтавської губ. (нині с. Українське Талалаївського р-ну Чернігівської обл.). За походженням – з прилуцького козацького старшинського роду.

Навчався у Ніжинському ліцеї, закінчив Сорбонну у Парижі. Збирав етнографічні та архівні матеріали, активно співпрацював з журналом «Киевская старина». Автор численних праць про українських письменників (І. Котляревського, Т. Шевченка, П. Мирного та ін.). Також досліджував творчість французького поета українського походження В. Гриценка. Йому належать статті на історико-побутові та етнографічні теми, зокрема дослідження про українські думи і кобзарів. Частина праць опублікована у книгах «Южнорусские очерки й портреты» (1898), «Украинские были» (1899). «Отблески» (1908).

За політичними поглядами належав до представників старого малоросійського дворянства консервативного спрямування. Залишив велику й різноманітну епістолярну спадщину.

Помер у м. Санкт-Петербурзі. Похований у с. Ярошівка.

13 січня – 65 років від дня народження **Надії Іванівни Белкіної**

(1958), кандидата педагогічних наук (1999), доцента (2002) кафедри загальної та соціальної педагогіки і соціальної роботи. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1980).

Народилася в с. Талалаївка Ніжинського р-ну Чернігівської обл. в робітничо-інтелегентній сім'ї. Закінчила з відзнакою фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1980). З 1996 по 1999 рр. навчалась в аспірантурі при НДУ імені Миколи Гоголя та достроково захистила докторську дисертацію.

З 1980 по 1987 рр. працювала вчителем математики та фізики в школах Чернігівської обл. У Ніжинській вищій школі працювала з 1987 по 2014 рр. на посадах асистента кафедри педагогіки (1987–1994), старшого викладача (1994–1999), доцента (2002–2014). Основний напрям наукових досліджень – педагогіка та історія української педагогіки. Має більше 50 наукових публікацій.

Відмінник освіти України (2005).

14 січня (2 січня за ст. ст.) – 190 років від дня народження **Петра**

Григоровича Сертьє (1833–1888), викладача французької мови Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька та гімназії при НІФІ.

Народився у Франції. Витримав екзамен на звання учителя французької мови при Харківському та Київському навчальних округах. Працював у Ніжинському ІФІ протягом 1875 – 1888 рр. як викладач французької мови.

14 січня (2 січня за ст. ст.) – 155 років від дня народження **Павла**

Васильовича Тихомирова (1868–1937), історика церкви, філософа, богослова, письменника. Директор НІФІ кн. Безбородька (1918–1920), перший ректор ННПІ (1920–1921) та НІНО (1921–1922).

Народився в с. Ізволі Алексинського повіту Тульської губернії в родині священика. У 1888 р. закінчив Тульську духовну семінарію, а 1893 р. закінчив Московську духовну академію із ступенем кандидата богослов'я. В 1895–1906 рр. – доцент Московської духовної академії.

В 1906–1922 рр. працював в Історико-філологічному інституті кн. Безбородько у Ніжині, де по черзі займаючи посади екстраординарного та ординарного професора філософії читав курси з логіки, історії філософії, психології. Крім педагогічного навантаження він проводив організаційну роботу: голова педагогічної Ради жіночої гімназії, директор історико-філологічного інституту (1919), голова історико-філологічного товариства, член колегії відділу народної освіти (1919), завідуючий

науково-дослідної кафедри історії культури й мови та керівник її секції античної культури. У 1920 р. був одним із реформаторів Ніжинського історико-філологічного інституту в Інститут народної освіти, а згодом – 7 червня 1921 р. став його ректором.

З 1922 р. – професор та декан факультету соціального виховання Одеського інституту народної освіти.

Матеріали про подальше його життя на даний час відсутні, але відомо що 25 серпня 1937 р. у Харкові був засуджений до вищої міри покарання.

14 січня – 75 років від дня народження Володимира Хейбаровича

Мамедова (1948), відомого громадського діяча, Почесного громадянина м. Ніжина, депутата Ніжинської міської ради 5-ти скликань. Випускник НДП ім. М. В. Гоголя (1972).

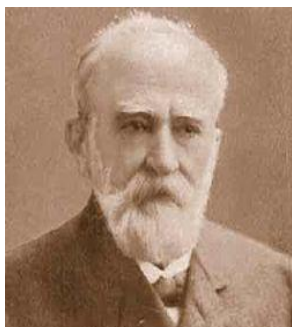
Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив історичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1972). Працював на освітянській ниві: викладачем Ніжинського технікуму механізації сільського господарства, заступником директора з виховної роботи СПТУ-13. На даний час – директор підприємства ПП ФІРМА «ГЛОРІЯ» в м. Ніжині.

Голова Ніжинської міської громадської організації федерації футболу, яка створена з його ініціативи. Співавтор книги «Закохані в футбол» (2017), в якій описана історія становлення і розвитку народної гри в місті.

Переможець обласного конкурсу «Благодійник року» імені меценатів Тарновських. За вагомий внесок у розвиток міста, активну участь у громадському та патріотичному житті Ніжина, присвоєно звання «Почесний громадянин міста Ніжина» (2018).

Нагороджений орденами «За розбудову України» (2018), «За вірність народу України» (2019), відзначено медалями військового відомства, нагороджено відзнаками православної церкви та званням «Волонтера України».

15 січня (3 січня за ст. ст.) – 190 років від дня народження Федора

Івановича Леонтовича (1833–1910), доктора історії права, професора (1888). Випускник Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька (1855).

Народився в с. Попівка Конотопського повіту Чернігівської губернії в родині православного священика. Навчався в Гімназії (1845–1852) та Юридичному ліцеї кн. Безбородька (1852–1855). Вивчав право на юридичному факультеті Київського університету Святого Володимира (1856–1860).

Працював на посаді ректора Імператорського Новоросійського університету (сьогодні – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) (1869–1877), професора історії Варшавського університету (1892–1902). Був членом Одеського товариства історії і старожитностей, Слов'янського товариства Кирила і Мефодія, Товариства допомоги літераторам та вченим. У 1889 р. взяв участь у заснуванні Історико-філологічного товариства при Новоросійському університеті. У 1888 р. отримав звання заслуженого професора, у 1870 р. став дійсним статським радником.

В 1892 р. Ф. І. Леонтовича за власним бажанням було переведено до Варшавського університету. У 1902 р. подав рапорт про відставку. Останні роки вченого пройшли в постійній науковій праці. Помер 21 грудня 1910 р. у Кисловодську.

18 січня – 100 років від дня народження Володимира Юрійовича Назарова (1923–2003), старшого викладача кафедри математики. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1949).

Народився в м. Чернігові в інтелігентній акторській сім'ї Ю. В. Назарова та А. Б. Лучицької. Закінчив з відзнакою фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1949).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1949 по 1983 рр. на посадах асистента, викладача, старшого викладача. У 1970–1983 рр. – заступник декана фізико-математичного факультету. Автор підручників та навчально-методичних посібників з історії математики, математичного аналізу, геометрії.

Учасник Другої світової війни. Розпочав свій бойовий шлях у Сталінграді, а закінчив війну командиром взводу комендатури м. Фрайбурга. Був тричі поранений, з війни вийшов інвалідом.

28 січня – 115 років від дня народження Лідії Олександрівни Лушнікової (1908–2000), громадського діяча. Почесна громадянка Ніжина (1999). Випускниця НІСВ (1930).

Закінчила Ніжинський інститут соціального виховання (1930). В роки Другої світової війни працювала директором Ніжинської фельдшерської школи (1941, 1944–1945), завучем (з 1945). Сорок сім років працювала депутатом Ніжинської міської ради (1931–1961; 1963–1980), та тридцять сім років головою міської жіночої ради.

Нагороджена знаком «Отличник здравоохранения» (1955). Похована в Ніжині на Троїцькому кладовищі.

30 січня – 105 років від дня народження Петра Григоровича Богача (1918–1981), фізіолога, доктора біологічних наук (1961), професора (1961), академіка АН УРСР (1978). Випускник НПІ (1937).

Народився в с. Стара Соколівка, нині у складі с. Соколівка Ярмолинецького р-ну Хмельницької обл. Закінчив природничий факультет Ніжинського педагогічного інституту (1937).

Від 1939 р. працював у Київському університеті. В 1952 р. захистив кандидатську дисертацію та став спочатку заступником, а невдовзі – директором Науково-дослідного інституту фізіології університету. В 1964 р. створив і очолив першу в Україні кафедру біофізики.

В 1960 р. захистив докторську дисертацію, а в 1961 р. отримав звання професора. У 1973–1979 рр. очолював кафедру фізіології людини і тварин. У 1972 р. обрано членом-кореспондентом, а в 1978 р. академіком АН УРСР. З 1972 по 1976 рр. обіймав посади декана біологічного факультету, проректора з навчальної роботи та першого проректора КДУ імені Тараса Шевченка, а потім академіка-секретаря Відділення фізіології, біохімії та теоретичної медицини Президії АН УРСР (1978–1980). Наприкінці свого життя в 1980–1981 рр. на прохання його учнів знову повернувся до Інституту фізіології університету.

Основні наукові праці присвячені вивченню центральних і периферійних механізмів регуляції травного апарату, фізіології гіпоталамусу й надгіпоталамічних

структур мозку, електрофізіологічних властивостей гладеньких м'язів і механізмів м'язового скорочення.

Має нагороди : Премія ім. К. Бикова АН СРСР (1967).

ЛЮТИЙ

6 лютого – 85 років від дня народження **Михайла Григоровича**

Козимиренка (Міха Козимиренко) (1938–2005), українського ромського поета, публіциста, перекладача, музиканта. Член Національної спілки письменників України, Спілки самодіяльних композиторів Житомирщини. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1989).

Народився четвертою дитиною у сім'ї цигана-ліверанта в м. Чернігові. Закінчив Київське музичне училище ім. Глієра та факультет музики і хорового співу Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1989). Працював у Коростенській музичній школі, майже 40 років віддав справі навчання дітей музиці.

З 1993 р. займався поетичною діяльністю. Видав збірку «Тепло душі» (1998), двомовну книжку «Романо-кхам» («Циганське сонце») (2000), збірка для дітей двома мовами «Коли виростеш ти, сину», збірка поезій українською мовою «Я – ром» (2002). Відомий як перекладач. Вперше в Україні переклав на ромську мову твори Л. Українки, І. Франка, С. Руданського, В. Сосюри, П. Тичини, М. Рильського. Переклав на циганську мову гімн української держави – перший переклад мовами національних меншин України. У 1996 р. вийшла перша збірка перекладів ромською мовою Т. Шевченка «Думи мої» («Думі мырэ»).

Автор ромської абетки (1996). У 1998 р. в співавторстві з І. Мазоре підготував ромський буквар «О Чхіндлар». За його сприяння відкрито декілька недільних шкіл для дітей циган. З 1997 р. – заступник редактора ромської газети «Романі Яг». В 2002 р. очолив ромську організацію «Циганське сонце», яка надавала правовий захист потерпілим ромам.

Один із ініціаторів встановлення загиблим у роки Другої світової війни ромам монументів, зокрема в Бабиному Яру (м. Київ) та в Подусівському лісі (м. Чернігів).

Помер 19 липня 2005 р. після важкої хвороби. В 2016 р. на приміщенні Коростенської школи мистецтв ім. А. Білошицького відкрили меморіальну дошку М. Козимиренку.

7 лютого (25 січня за ст. ст.) – 125 років від дня народження **Лева**

Олександровича Окіншевича (Акіншевіча) (1898–1980), відомого українського правознавця, дослідника державних інституцій Гетьманщини. Один із лідерів американського українознавства у післявоєнний час. Жертва сталінського терору.

Народився у змішаній білорусько-чеській родині. Закінчив юридичний факультет Київського інституту народного господарства (1921). Працював науковцем, співробітником Комісії для виучування історії західно-руського і українського права ВУАН. У 1922–1929 рр. виконував обов'язки секретаря Комісії. Водночас (1925–1928) навчався в аспірантурі Науково-дослідної кафедри історії України ВУАН. З 1929 р. – директор видавництва ВУАН, а з 1931 р. –

заступник секретаря Соціально-економічного відділу ВУАН. З початком Голодомору, зазнає огульної критики з боку комуністичного режиму, вченому загрожував арешт.

1933 р. – професор історії Ніжинського педагогічного інституту, де він тимчасово сховався від переслідувань НКВД. Але у листопаді того ж року, за наполяганням сталінських спецслужб, усунений з посади як неблагонадійний.

Після Другої Світової війни – професор і декан Українського Вільного Університету в Мюнхені. В 1949 р. переселився до США, постійно жив у Нью-Йорку. З 1954 по 1969 рр. працював каталогізатором і бібліотекарем у Бібліотеці Конгресу США. Брав участь у діяльності НТШ в Америці, Товариства українських правників у США та ряду інших наукових інституцій української еміграції.

8 лютого – 85 років від дня народження Анатолія Івановича

Давидова (1938–2002), українського письменника, журналіста, Члена Спілки письменників України, заслуженого працівника культури УРСР. Випускник НДП ім. М. В. Гоголя (1960).

Народився в с. Бочечки Конотопського р-ну Сумської обл. в сім'ї вчителів. У 1960 р. закінчив факультет природознавства Ніжинського державного педінституту ім. М. В. Гоголя. Працював учителем біології. Завідував відділом природознавства у журналі «Знання та праця», 1975–1984 був головним редактором журналу «Барвінок», від 1984 – директор видавництва «Молодь».

Друкується від 1961 р. Створив для дітей та юнацтва багато книг. Збірка повістей та оповідань «Не так вже й тісно на землі» дістала високу відзнаку – премію Лесі Українки (1987), збірка «Цілющий камінь» – премію імені Олени Пчілки (1999).

9 лютого – 105 років від дня народження Юрія Сергійовича

Москаленка (1918–1986), музейника-аматора, краєзнавця. Випускник НДП ім. М. В. Гоголя (1940).

Народився в с. Петрівка Прилуцького р-ну на Чернігівщині у сім'ї сільських вчителів. З 1936 по 1940 рр. навчався на філологічному факультеті Ніжинського педагогічного інституту. З 1946 р. працював викладачем Ніжинського ветеринарного технікуму, з 1956 по 1978 рр. обіймав різні посади у НДП ім. М. В. Гоголя. Захоплювався фотокіносправою та конструюванням. За його кресленнями і розробками в інституті в 60-х рр. ХХ ст. була створена найсучасніша на той час лабораторія технічних засобів навчання. Багатогранна педагогічна діяльність його відзначена медаллю «За довготривалу сумлінну працю», значком «Відмінник народної освіти УРСР».

Працював також у Ніжинському краєзнавчому музеї, автор багатьох праць з історії Ніжина. Його діяльність залишила яскравий слід у культурно-освітньому житті Ніжинщини. Будучи за фахом викладачем-філологом, він не міг, як патріот Ніжина, стояти осторонь історії й культури стародавнього міста, обравши своєю зброєю науково-популярну публіцистику. Саме його подвижницькій роботі ніжинці мають завдячувати збереженню від руйнування унікального комплексу споруд Ніжинської поштової станції ХVII–ХІХ ст. з подальшим облаштування там музею – єдиного подібного в Україні.

Учасник II Світової війни. Нагороджений орденами Червоної Зірки та Великої Вітчизняної війни, медалями «За бойові заслуги», «За захист Радянського Заполяр'я», «За перемогу над Німеччиною».

12 лютого – 80 років від дня народження **Павла Олексійовича**

Мисника (1943–2017), українського політика і громадського діяча. Народний депутат України. Почесний голова ради товариства «Чернігівське земляцтво» у м. Києві. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1971).

Народився в с. Камка Корюківського р-ну, Чернігівської обл. в селянській сім'ї. Закінчив природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1971) та Українську сільськогосподарську академію (1981).

Працював секретарем Чернігівського районного комітету КПУ (1984–1985); Новгород-Сіверського районного комітету КПУ Чернігівської області (1985–1988) та Чернігівського обласного комітету КПУ (1988–1991).

Народний депутат України 12(1) скликання з 4 березня 1990 р. Входив до групи «Аграрники». Голова підкомісії з військових питань та цивільної оборони, Комісії ВР України з питань оборони і державної безпеки. Голова Державного комітету України з питань державних секретів і технічного захисту інформації (1993–1999). Генеральний консул України в м. Тюмень (РФ). Державний службовець 1-го рангу (1994).

13 лютого (1 лютого за ст. ст.) – 130 років від дня народження **Петра**

Костянтиновича Волинського (1893–1982), українського педагога і літературознавця, вченого-україніста, доктора філологічних наук, професора (1954), дослідника історії української літератури. Батько літературознавця Костя Волинського. Випускник НІФІ князя Безбородька (1916).

Народився в с. Олиці Луцького повіту Волинської губернії (нині – смт. Ківерцівського р-ну, Волинської обл.). Із золотою медаллю закінчив Острозьку гімназію (1912) та Ніжинський історико-філологічний інститут (1916). Служив у царській армії, брав участь у I-й світовій війні.

З 1917 р. розпочав педагогічну діяльність, учителював у середніх школах. У 20-х рр. працював професором Ніжинського Інституту народної освіти, заступником директора Київського педагогічного технікуму ім. Б. Грінченка (1926–1929). З 1929 р. працював у Київському інституті народної освіти (КІНО). Протягом 1947–1976 рр. очолював кафедру української літератури Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького. У 1945–1947 рр. – старший науковий співробітник Інституту літератури АН УРСР імені Т. Г. Шевченка.

Протягом багатьох років був членом Українського республіканського комітету славістів і науково-методичної комісії з літературознавства при Міністерстві освіти УРСР. Перу вченого належить понад 200 наукових праць з історії української літератури та літературознавства.

17 лютого – 175 років від дня народження **Вячеслава Івановича**

Петра (Претр, Претра Вацлав) (1848–1923), українського і чеського філолога-славіста, музичного теоретика, дослідника античної музики, композитора та музичного письменника.

Народився у м. Опочно (Чехія) в сім'ї сільського вчителя музики. Закінчив класичну гімназію в Градец-Кралове. В 1869–

1872 рр. вивчав філологію в Празькому, по тому в Петербурзькому університетах. Музикою в Празі займався під керівництвом Ф. З. Скугерського. З 1873 р. жив в Україні, викладав стародавні мови в гімназіях Києва, Одеси, Кам'янця-Подільського. Із 1885 р. – директор Києво-Печерської гімназії і приват-доцент кафедри класичної філології Київського університету. В 1908–1917 рр. працював професором кафедри грецької словесності Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька, в 1918–1920 рр. – Українського інституту в Кам'янці-Подільському. В 1921 р. повернувся на батьківщину, де був обраний почесним професором університету Брно.

Кавалер багатьох урядових нагород. Його праці: «Про Піфагорову гармонію сфер», «Наново відкриті пам'ятники грецької музики», «До питання про латинську орфоепію», «Елементи античної гармоніки» та ін.

18 лютого (6 лютого за ст. ст.) – **160 років від дня народження Євгена Вячеславовича Петухова** (1863–1948), відомого історика літератури, етнографа, слов'янознавця, архівознавця, члена-кореспондента РАН (1916).

Народився в Томську. Закінчив історико-філологічний факультет Імператорського Санкт-Петербурзького університету. Восени 1889 р. Є. В. Петухов був призначений на посаду екстраординарного професора з російської літератури в Ніжинський історико-філологічний Інститут князя Безбородька, де пропрацював з 1889 до вересня 1895 рр. В Ніжині молодий професор потрапив у сприятливі умови для науково-дослідної роботи: тихе життя невеликого міста, солідна наукова бібліотека інституту, академічна атмосфера. В Києві зразу виходять декілька робіт ніжинського професора: «Заметки о рукописях Нежинского историко-филологического института» (1895); «А. С. Грибоедов» (1895); «Письма Н. В. Гоголя к Н. Я. Прокоповичу» (1895); «О некоторых баснях И. А. Крылова» (1895) та ін.

Член багатьох вчених товариств, в т. ч. Історико-філологічного товариства (Ніжин).

18 лютого – **70 років від дня народження Григорія Платоновича Потебні** (1953), українського науковця у галузі онкології, доктора медичних наук (2003), професора (2010). Заслужений діяч науки і техніки України (2012).

Народився в с. Потебнева Гута, Козелецького р-ну Чернігівської обл. Закінчив санітарно-гігієнічний факультет Київського медичного інституту ім. О. О. Богомольця (1979).

Працював у Київському НІІ інфекційних хвороб. У 1981 р. вступив до аспірантури за спеціальністю «Онкологія». У 1984 р. присуджена вчена ступінь кандидата медичних наук. З 1992 р. працював на посаді зав. лабораторією Інституту експериментальної патології, онкології та радіобіології НАН України. У 1995 р. присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності онкологія. З 1997 р. працює на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту експериментальної патології, онкології та радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України. У 2003 р. присуджено науковий ступінь доктора медичних наук зі спеціальності онкологія. У 2010 р. рішенням Атестаційної колегії присвоєно вчене звання професора.

З 2018 р. працює на посаді професора кафедри хімії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Викладає лекційні курси навчальних дисциплін: Фармакогнозія, ДНК технології.

Загальна кількість публікацій — понад 310, в тому числі 12 монографій, понад 30 патентів, 4 методичні рекомендації, 8 інформаційних листів.

Заслужений діяч науки і техніки України (2012), Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2016).

25 лютого – 100 років від дня народження Якова Іовича Грози

(1923–?), старшого викладача кафедри філософії та політекономії НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Народився в с. Жовтневе (нині с. Квітневе) Попільнянського р-ну Житомирської обл. в селянській сім'ї. Закінчив Качинське військово-авіаційне училище льотчиків ім. А. Ф. Мясникова (1948), філософський факультет Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка (1953) та аспірантуру при кафедрі історичного матеріалізму КНУ ім. Т. Г. Шевченка (1962). З 1962 по 1966 рр. працював старшим викладачем Чернівецького державного університету імені Юрія Федьковича.

В Ніжинському державному педінституті ім. М. В. Гоголя працював з 1966 по 1988 рр. на посаді старшого викладача кафедри філософії та політекономії.

Учасник Другої Світової війни, нагороджений бойовими медалями «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Двадцять років перемоги у Великій Вітчизняній війні».

26 лютого – 205 років від дня народження Василя Васильовича

Генерал-лейтенант
В. В. Каталей.

Каталей (1818 (1816?)–1877), російського генерала, учасника російсько-турецької війни 1877–1878 рр. Випускник Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородька

Народився в с. Плоске Ніжинського повіту в дворянській родині. Протягом 1828–1835 рр. навчався в Ніжинській гімназії вищих наук і Фізико-математичному ліцеї кн. Безбородька.

Після випуску з ліцею розпочинається тривала 32-річна військова кар'єра В. Каталей. Його служба проходила в гвардійських Волинському і Литовському полках, Якутському і Дніпровському піхотних та інших полках на різних військових посадах.

У 1877 р. генерал-лейтенант був призначений командиром 3-ї гвардійської дивізії і взяв участь у бойових діях російсько-турецької війни 1877–1878 рр. Дивізія В. В. Каталей відзначилася в боях за визволення Болгарії від турецької неволі, проте 3 січня 1878 р. він загинув у бою біля с. Петричев. У січні 1878 р. тіло генерала було привезене до с. Плоского і поховане біля Михайлівської церкви поряд із могилами інших представників славного козацького роду Каталей.

В столиці Болгарії встановлений пам'ятник генералу В. В. Каталей.

На фізико-математичному факультеті Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя в 2013 р. відкрито іменну аудиторію імені В. В. Каталей.

Василію Каталей належить ряд статей в «Військовому збірнику» і «Руському інваліду» з питань освіти і виховання військ.

28 лютого – 170 років від дня народження **Іосифа Вячеславовича**

Добіаша (1853–1925), викладача грецької та латинської мов, секретаря Педагогічної Ради та директора Ніжинської гімназії при НІФІ кн. Безбородька.

Народився в Чехії, де в 1877 р. закінчив Карлов університет (Прага) і слідом за старшим братом Антоном приїхав до Росії як слов'янський стипендіат. Навчався у Санкт-Петербурзькому університеті, де одержав диплом учителя давніх мов.

У 1878 р. був призначений викладачем у гімназію при Ніжинському історико-філологічному інституті. З жовтня 1878 р. обійняв у цій гімназії посаду наставника-керівника з грецької мови. Згодом він став директором гімназії. Викладав класичні мови в обох навчальних закладах, був автором навчальних посібників та філологічних досліджень у галузі грецької мови. У зв'язку з політичною ситуацією, що змінилася, коригував навчальні плани: у грудні 1917 р. ввів у програму навчання українську мову та літературу, географію та історію України.

Наприкінці 1919 р. залишив посаду директора, але залишився головою шкільної ради. У 1921 та 1922 рр. він керував підготовчим відділенням Ніжинського інституту народної освіти, створеного на основі Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька.

Помер у 1925 р.

28 лютого – 65 років від дня народження **Юлії Василівни Якубіної**

(1958), кандидата філологічних наук (2011), доцента (2014). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народилася в м. Чернігові. Закінчила філологічний факультет (російська мова і література) Ніжинського педінституту ім. М. В. Гоголя (1981 р.).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1988 по 2022 рр. на посадах асистента (1988–1994), ст. викладача (з 1994), доцента кафедри слов'янської філології, компаративістики та перекладу. Виконувала обов'язки зам. декана філологічного факультету із заочної форми навчання, члена ради факультету, методичної комісії, куратора групи. Викладала курси історії зарубіжної літератури, дитячу літературу на філологічному факультеті та факультеті іноземних мов.

Коло наукових інтересів – ніжинський період біографії М. Гоголя, історія Гімназії вищих наук кн. Безбородька.

Нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти України, почесною грамотою обласної адміністрації, ювілейною медаллю «М. В. Гоголь» (2009), нагрудним знаком «Відмінник освіти» (2020).

БЕРЕЗЕНЬ

11 березня – 155 років від дня народження **Олексія Івановича**

Покровського (псевдоніми – А. Ивановский, А. Каменецкий) (1868–1928), історика античності. Екстраординарний професор кафедри всесвітньої історії, учений секретар НІФІ князя Безбородька.

Народився в Санкт-Петербурзі в родині спадкових дворян. По закінченню класичної гімназії вступив до Санкт-Петербурзького

університету на історико-філологічний факультет. З 1892 по 1894 рр. читав лекції з давньої історії на посаді приват-доцента Санкт-Петербурзького університету.

З 1894 по 1905 рр. працює на посаді екстраординарного професора по кафедрі всесвітньої історії в Історико-філологічному інституті князя Безбородька. У Ніжині в 1896 р. одружився з донькою дійсного статського радника Ольгою Тоциною. Протягом трьох років вчений викладав всесвітню історію разом зі своїм старшим колегою П. Люперсольським. Зосередження роботи над дисертацією змусило О. Покровського покинути 1898 р. посаду вченого секретаря інституту (1895–1898).

1905 р. — приват-доцент в Київському університеті св. Володимира. У 1922 р. повернувся до Ніжина через матеріальну скруту. 1922–1928 рр. — у Ніжинському інституті народної освіти (НІНО): лектор всесвітньої історії, історії революційних рухів, дійсний член та керівник секції античної культури Наково-дослідної кафедри (1926). Паралельно посідає посаду дійсного члена Марксо-Ленінської катедри при Українській Академії наук в Києві, а також працює співробітником і членом-кореспондентом Академії. О. Покровського висувують на академіка ВУАН, та передчасна смерть завадила тому здійснитись. Помер у віці 60 р. у Ніжині.

Науковий доробок О. Покровського незначний. Більшість праць вийшли в останні роки життя вченого, багато лишилося неопублікованим.

11 березня – 95 років від дня народження **Віталія Олександровича**

Євстратова (1928), педагога, історика, кандидата історичних наук, доцента ЧДУ ім. Т. Г. Шевченка. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1953).

Закінчив історико-філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1953). З 1975 р. працював в Чернігівському державному педагогічному інституті на кафедрі історії слов'ян. Має 40 друкованих праць.

13 березня (1 березня за ст. ст.) – 170 років від дня народження

Володимира Васильовича Качановського (1853–1901), відомого вченого, філолога-славіста, історика, професора НІФІ кн. Безбородька.

Народився в с. Великий Ліс Гродненської губернії (нині Брестська обл., Білорусь) в родині священика. Закінчив історико-філологічний факультет Варшавського університету (1878). З науковою метою мандрував по слов'янських землях, Греції, Італії, Південної Франції. У 1882 р., повернувшись до Польщі, захистив магістерську дисертацію на тему: «Неизданный дубровницкий поэт А. М. Глегович». Від 1883 р. — магістр слов'янської філології Варшавського університету, з 1886 р. — приват-доцент кафедри слов'янської філології Казанського університету, з 1888 р. — професор Ніжинського історико-філологічного інституту князя Безбородька. Очолював кафедру церковнослов'янської мови, історії російської мови і слов'янських нарідів. Заснував, редагував і видавав журнал «Вестник славянства» (Казань, 1888–1890; Ніжин, 1891–1896). Досліджував мову, словесність та історію Сербії, Хорватії, Болгарії, Чорногорії, Росії. Загалом В. Качановському належить близько 200 наукових праць з різних аспектів вивчення мов, історії та культури слов'янських народів. Помер і похований у Ніжині.

21 березня – 130 років від дня народження **Бориса Михайловича Шевеліва (Шевельова)** (1893–1938), педагога, історика і літературознавця.

Народився в м. Чернігові у сім'ї службовця. Із золотою медаллю закінчив Чернігівську чоловічу гімназію (1912) та історико-філологічний факультет Київського університету св. Володимира (1918). Протягом 1918–1921 рр. читав лекції з філософії та російської літератури у Чернігівському народному університеті, а у 1920–1921 рр. фактично очолював цей освітянський осередок. У 1919–1924 рр. – викладач філософських та літературознавчих курсів Чернігівського учительського інституту. З грудня 1925 р. призначено деканом факультету соціального виховання і за сумісництвом викладачем Ніжинського інституту народної освіти. У квітні 1926 р. на заваді подальшій роботі в Ніжині постало погіршення стану здоров'я і в липні 1926 р. за власним бажанням був звільнений з роботи.

Автор численних студій з історії суспільно-політичних рухів XIX – початку XX ст. та літературного краєзнавства. Являється одним з перших дослідників життя та діяльності Л. Глібова і М. Коцюбинського. У 1921, 1930 та 1938 рр. був заарештований за звинуваченням у «контрреволюційній діяльності». У квітні 1938 р. засуджений до смерті й невдовзі страчений.

13 квітня 1957 р. Президія Чернігівського обласного суду скасувала цей вирок і припинила справу Б. М. Шевеліва «за відсутністю складу злочину».

21 березня – 95 років від дня народження **Тетяни Петрівни Маєвської** (1928–2003), українського літературознавця, доктора філологічних наук (1989), професора.

Народилась у м. Харкові. Закінчила філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1953). Працювала викладачем Конотопського будівельного технікуму (1953–1956); науковим співробітником Інституту літератури АН УРСР (1957–1984); завідувачкою кафедри російської мови і літератури Центрального інституту вдосконалення вчителів (1984–1988); викладачем кафедри російської літератури Київського університету (1988–1989).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1989 по 1999 рр. на кафедрі історії літератури та історії культури. Коло наукових інтересів становила творча спадщина М. Гоголя та російських письменників-народників. Вивчала проблеми теорії поетичної прози та функціонування символіки у класичних літературних текстах. Брала участь в укладанні 2-том. «Історії українсько-російських літературних зв'язків» (т. 1, К., 1987). Уклала бібліографічні покажчики творів і літератури С. Тудора, А. Головка.

25 березня (13 березня за ст. ст.) – 170 років від дня народження **Григорія Едуардовича Зенгера** (1853–1919), філолога-латиніста, історика, державного діяча.

Народився в с. Кречевицькі Казарми Новгородської губернії в сім'ї полковника Російської імперської армії, власника майорату в Царстві Польському. Закінчив історико-філологічний факультет Санкт-Петербурзького університету (1874).

У 1877–1885 рр. – професор всесвітньої історії Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька, був також

бібліотекарем (1877–1880) та вченим секретарем конференції інституту (1881–1883). Читав курси з римської історії, римських старожитностей, середньовічної та нової історії. В 1883 р. виїжджав у закордонне вчене відрядження, працював із стародавніми рукописами у Ватиканській, Барберинській та ін. бібліотеках.

З 1887 р. – професор, декан і ректор Варшавського університету. Після захисту у Києві дисертації було затверджено магістром римської словесності (1886), а докторський ступінь отримав у Московському університеті без представлення дисертації (1894).

У 1899 р. проведений в чин дійсного статського радника; з 1900 р. призначений попечителем Варшавського навчального округу. З 1901 р. – товариш (заступник) міністра народної освіти; з 1902 р. – міністр у чині дійсного таємного радника; у 1904 р. звільнений з міністерства і призначений сенатором. З 1917 р. – нештатний службовець у відділенні філології Російської публічної бібліотеки, де пропрацював до кінця життя.

Помер у Петрограді 7 липня 1919 р.

25 березня – 110 років від дня народження **Йосипа (Осипа)**

Івановича Позичанюка (1913–1944), письменника, публіциста, Держсекретаря інформації і пропаганди в УДП, політичного керівника УПА, голови Бюро інформації УГВР, полковника УПА. Випускник НПІ (1935).

Народився в с. Польовому Липовецького повіту Київської губернії (нині Іллінецького р-ну Вінницької обл.) в селянській родині. Ріс напівсиротою. Навчався на літературно-мовному факультеті в Ніжинському педагогічному інституті (1931–1935). У студентські роки захоплювався українською та російською літературами та журналістикою. Мав хист до малювання.

Член ЛКСМУ, скерований до Львова 1939 р. на журналістську роботу де вступив до Організації українських націоналістів (бандерівців; 1941). Державний секретар міністерства інформації і пропаганди Українського державного правління. Учасник Північної похідної групи ОУН(б). Заарештований гестапо (вересень 1941). В'язень нацистських тюрем (1941–1942). Політичний керівник Української повстанської армії (1943). Працівник референтури пропаганди Проводу ОУН(б) (1944). Редактор підпільних видань «За самостійність» (1942), «За Самостійну Україну» (1943), «За Українську Державу» (1944), «Український перець» (1944) та ін. Учасник 3-го Нового Великого збору ОУН, обраний членом Головної ради. Учасник Великого збору Української головної визвольної ради (УГВР), член Президії УГВР і керівник осередку інформації й пропаганди УГВР (1944).

Загинув разом з іншими членами своєї групи з 9 осіб, які дали бій батальйону з 300 бійців НКВС 22 грудня 1944 р. біля с. Юшківці південніше Львова.

30 березня – 105 років від дня народження **Олексія Пилиповича**

Павелка (1918–2001), українського філософа, доктора філософських наук (1972), професора, заслуженого діяча науки УРСР.

Народився в с. Прохори нині Борзнянського р-ну Чернігівської обл. Навчався у Ніжинській середній школі. Закінчив історико-філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту (1938).

У 1938–1939 рр. працював викладачем Ніжинського педагогічного інституту.

Учасник Другої світової війни. У 1942 р. був поранений, демобілізований за інвалідністю. Після одужання навчався на дипломатичних курсах при Київському університеті імені Т. Г. Шевченка. У 1946–1947 рр. працював у складі українського дипломатичного представництва при ООН (Нью-Йорк).

В 1950 р. закінчив аспірантуру при кафедрі філософії Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького. У 1950–1951 рр. – директор вчительського інституту іноземних мов. В 1951–1953 рр. завідував сектором відділу науки ЦК КПУ. У 1953–1989 рр. – завідувач кафедри філософії Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького, одночасно в 1962–1971 рр. – проректор з наукової роботи.

В 1972 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Згодом присвоєно вчене звання професора. Сфера наукових інтересів – історія української філософії. Автор близько 100 наукових праць.

Має нагороди : Орден Вітчизняної війни I-го ступеня; медалі «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні»; нагрудний знак «Знак пошани».

КВІТЕНЬ

1 квітня (20 березня за ст. ст.) – 200 років від дня народження **Івана**

Васильовича Лашнюкова (1823–1869) – українського історіографа, професора історії та статистики. Випускник Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька (1847).

Народився на Чернігівщині в родині сільського священика. У 1844–1847 рр. навчався у Ніжинському ліцеї кн. Безбородька, а після його закінчення поступив на історико-філологічний факультет Київського університету. Після закінчення університету (1851) здобув ступінь кандидата наук і став працювати старшим вчителем словесності у Другій київській гімназії.

З 1853 р. – на посаді в. о. професора історії у Ніжинському ліцеї. Після захисту магістерської дисертації (1856) затверджений професором історії та статистики. Автор вагомих досліджень з історії Київської Русі.

Напочатку 1860-х був у науковому відрядженні за кордоном, де вивчав систему організації навчання у середніх навчальних закладах. Також виявляв інтерес до слов'янофільства. Співробітничав з «Журналом Міністерства народного просвещения», газетами «Киевлянин», «Петербургские Ведомости» та ін.

У 1868 р. був запрошений на посаду доцента кафедри російської історії Київського університету. Він прийняв запрошення, проте тяжка хвороба не дала йому змоги повною мірою розкрити свій талант.

Помер 6 листопада 1869 р. в м. Борзна Чернігівської губернії.

2 квітня – 75 років від дня народження **Галини Альбертівни Савченко (Матюхової)** (1948–2013), старшого викладача, керівника театру-студії університету. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1970).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1970).

Працювала у Ніжинській вищій школі (1980–2013) на посадах асистента кафедри російської і зарубіжної літератури (1980–1987), старшого викладача кафедри світової літератури (1987–2000), молодшого наукового співробітника Гоголезнавчого центру (2000–2004), керівника театру-студії при кафедрі історії культури та світової літератури (2004–2013).

Основний напрям наукових досліджень: англійська література XVII ст.

6 квітня – 70 років від дня народження **Тетяни Василівни Михед** (1953), літературознавця, перекладачки, доктора філологічних наук (2007), професора (2011).

Народилася в м. Чернівці. Закінчила Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (1976). Працювала у Ніжинській вищій школі (1976–2004) на посадах асистента, старшого викладача, доцента, професора кафедри історії літератури та історії культури НДУ імені Миколи Гоголя. Від 2010 р. – професор кафедри зарубіжної літератури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Автор більш ніж 70 наукових публікацій, у тому числі 3 навчальних посібників з грифом МОН України. Наукові інтереси: американістика, англістика, шекспірознавство, гоголезнавство.

10 (13) квітня – 200 років від дня народження **Костянтина Максимовича Сементовського** (Сементовский-Курилло, псевдонім **Калайденський**) (1823–1902), українського етнографа, фольклориста і літературного критика. Випускник Ніжинського ліцею кн. Безбородька (1839).

Народився в с. Семеногірка (нині в складі с. Іркліїв) Чорнобаївського р-ну Черкаської обл. Походив із родини дрібного поміщика. Закінчив Фізико-математичний ліцей кн. Безбородька (1839). Працював чиновником у Чернігові, Полтаві, Харкові, Орлі та інших містах. У Харкові зблизився з Г. Квіткою-Основ'яненком, І. Срезневським, А. Метлинським, М. Костомаровим та іншими знавцями й аматорами української історії й етнографії, що значно вплинуло на його літературну долю.

У 1847 р. був призначений чиновником особливих доручень при Орловському губернаторі. Від 1849 р. – управитель канцелярії таганрозького градоначальника. У 1858–1861 рр. керував справами правління Амурської компанії в Санкт-Петербурзі. Вмістив низку статей з економічних і політичних питань в «Журналі для акціонерів» та «Біржових Відомостях» за 1865–1868 рр. Зібрав чимало фольклорних та етнографічних матеріалів про народні звичаї, багато народних загадок, замовлянь тощо.

Дійсний член Російського географічного товариства (від 1847). Нагороджений орденами св. Станіслава 2-го ст., св. Анни 2-го ст., св. рівноапостольного кн. Володимира 3-го ст.

10 квітня – 95 років від дня народження Миколи Мусійовича

Коростеленка (1928–2007), старшого викладача кафедри фізики. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1955).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. в сім'ї робітників. Закінчив Київський електромеханічний технікум залізничного транспорту (1947), фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту (1955) та аспірантуру при Інституті фізики АН УРСР (1967).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1955 по 2007 рр. на посадах лаборанта (1955–1960), викладача (1960–1985), старшого викладача кафедри фізики (1985–2007). Основні напрями наукових досліджень – проблеми фізики твердого тіла, синтез та дослідження багатокомпонентних напівпровідників, оптикоелектроніка.

10 квітня – 65 років від дня народження Наталії Миколаївни

Лосевої (1958), кандидата фізико-математичних наук (1989), доктора педагогічних наук (2008), професора (2010). Заслужений працівник освіти України (2022).

Закінчила математичний факультет Донецького державного (нині національного) університету імені Василя Стуса (1980). Працює на математичному факультеті цього ж університету, пройшовши шлях від асистента до професора кафедри вищої математики та методики викладання математики.

З 2001 по 2005 рр. – організатор пілотних тестувань ЗНО з математики у Донецькій обл. Учасник Міжнародних проєктів за кордоном: конференцій та наукових публікацій, зокрема у Іспанії, США, Польщі, Австрії та різних професійних об'єднань, й у тому числі міжнародних: TERA, ASA, EPAL. У 2017–2019 рр. проходила наукове стажування на кафедрі біомеханіки Політехнічного університету міста Лодзь (Польща) та Барселонському політехнічному університеті.

Працює у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя на посаді професора кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту з 2021 р. Автор декількох монографій, більше ніж 200 наукових публікацій та 55 навчально-методичних посібників для студентів і школярів, 4 яких з грифом МОН України. Коло наукових інтересів: математичне моделювання і дослідження стійкості руху динамічних систем та навчання протягом життя, застосування інтерактивних технологій в освіті, дистанційна освіта, загальні проблеми викладання у ВНЗ та викладання математики, змішане навчання (математики, підготовка абітурієнтів до вступу в університет, самореалізація викладачів і студентів вищих навчальних закладів у навчально-виховному процесі, особистісно-орієнтований підхід в освіті, гуманізація освіти.

Має державні нагороди: Відмінника освіти України (2001), іменний годинник від Верховної Ради України та почесну медаль «Василь Сухомлинський» (2015).

17 квітня – 135 років від дня народження Георгія Юлійовича

Феддерса (1888(1887)–1974), письменника, діяча освіти та культури. Випускник НІФІ кн. Безбородька (1910).

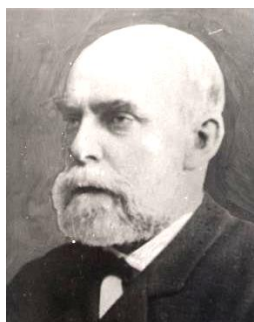
Народився в Санкт-Петербурзі в сім'ї професора живопису Юлія Феддерса. Закінчив із золотою медаллю Білгородську чоловічу гімназію (1905). Навчався на словесному відділенні Ніжинського Історико-філологічного інституту кн. Безбородька за казенний рахунок.

В 1910 р., після закінчення Ніжинського інституту, отримав призначення у Ніжинську гімназію вчителем німецької мови.

Після Ніжина працював на ниві освіти та культури в Бердянську, Москві, Кірові. Був збирачем художньої спадщини батька, кілька картин подарував Ніжину. Вже в похилому віці став письменником, автором книг «Незабутнє. Оповідання та спогади» (1963) та «Тече річка Персе. Книга про мого батька» (1969), які вийшли у рижському видавництві «Ліесма». З Кірова переїхав до Риги, де займався творчою роботою.

Помер на 87 році життя та похований у Ризі на 1-му Лісному кладовищі.

18 квітня (6 квітня за ст. ст.) – 195 років від дня народження **Миколи**

Яковича Макарова (1828–1892), заступника керівника державного банку, журналіста, культурно-просвітницького діяча. Випускник Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька (1848).

Народився в с. Мала Дівиця Прилуцького повіту Чернігівської губернії в поміщицькій родині. В 1848 р. закінчив Ніжинський юридичний ліцей кн. Безбородька. Служив у різних відомствах і в кінці життя був членом ради міністра фінансів. Перебуваючи на службі в Первозаводську, наприкінці 40-х років XIX ст. зблизився із засланими туди кирило-мефодіївцями та петрашевцями Білозерським В. М. та Баласогло О. П. Згодом був близький до української громади в Петербурзі, підтримував дружні взаємини з Марком Вовчком. Весною 1858 р. в Петербурзі познайомився з Тарасом Шевченком. Про М. Макарова Шевченко згадує 1858 р. в своєму «Щоденнику», в 1860 р. присвятив йому вірша «Барвінок цвів і зеленів», а також подарував автопортрет з написом: «Н. Я. Макарову на пам'ять Т. Шевченко 1860 квітня 12». Збереглося вісім листів Шевченка до М. Макарова та три листи Макарова до Шевченка. Співробітничав у журналах «Современник», «Основа», «Іноземний огляд», компілював і перекладав статті для журналу «Вісник Російського географічного товариства».

Помер 25 січня 1892 р., похований на Новодівичому цвинтарі Санкт-Петербурга.

18 квітня – 95 років від дня народження **Федора Степановича**

Арвата (1928–1999), українського мовознавця, педагога, кандидата філологічних наук (1964), професора (1989), дійсного члена АПН (1992), засновника Академії педагогічних наук України, ректора НДПІ ім. М. В. Гоголя (1978–1995). Заслужений працівник народної освіти України (1999).

Народився в с. Олександрівка, нині Ширяєвського р-ну Одеської обл. Закінчив філологічний факультет Одеського університету (тепер Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова) (1952) та аспірантуру при цьому університеті (1956).

Працював методистом, а згодом – завідувачим відділом методики мови та літератури Чернівецького інституту вдосконалення кваліфікації вчителів (1956–1961). У 1961–1976 рр. викладав на кафедрі української мови Чернівецького університету, був деканом філологічного факультету (1968–1976).

У Ніжинській вищій школі працював з 1976 р. на посадах проректора з навчальної роботи (1976–1978), ректора (1978–1995), радника ректора (1995–1999). Основні напрями наукових досліджень: історія перекладу художньої російської літератури українською

мовою, зіставне вивчення української та російської мов. Автор понад 50 монографій, підручників, наукових публікацій.

Має відзнаки: Дружби народів (1981), Трудового Червоного Прапора (1986); значок «Відмінник народної освіти СРСР», медаль Макаренка.

19 квітня – 115 років від дня народження **Євгенії Василівни Василевської** (1908–1991), української радянської діячки, кандидата біологічних наук (1937), доцента (1939). Депутат Верховної Ради УРСР IV та V скликань (1955, 1959).

Народилась в м. Чечельник Вінницької обл. в сім'ї вчителя. Закінчила агро-біологічний відділ факультету профосвіти Одеського інституту народної освіти (1930) та аспірантуру в науково-дослідному Зоолого-Біологічному інституті при Одеському університеті (1936).

Дисертацію захистила в 1937 р., а в 1939 р. затверджена в званні доцента.

Трудову діяльність розпочала у сімнадцятирічному віці вчителем трудової школи на Одещині. У 1931–1933 рр. – лаборант Інституту селекції та генетики. З 1936 р. – завідувач кафедри зоології Мелітопольського педагогічного інституту, доцент Миколаївського інституту.

Працювала в штаті викладачів Ніжинського державного інституту ім. М. В. Гоголя з 1950 по 1966 рр. на посадах доцента, завідувача кафедри зоології (1950–1952). Вела плідну науково-дослідну роботу у галузі гельмінтології та вузівської методики, пов'язаної з проблемами викладання зоології.

20 квітня – 65 років від дня народження **Олександра Дмитровича Бойка** (1958), українського історика, політолога, доктора політичних наук (2003), професора (2005). Ректор НДУ імені Миколи Гоголя (2006–2016).

Народився у м. Новоселиця на Буковині. У 1980 р. закінчив історичний факультет Чернівецького державного університету.

Працює у Ніжинській вищій школі з 1980 р. У 1989 р. захистив кандидатську дисертацію, здобувши науковий ступінь кандидата історичних наук, а наступного року йому було присвоєне вчене звання доцента. У 1999–2003 рр. – декан історико-правознавчого факультету. У 2003 р. захистив докторську дисертацію, а у 2005 р. йому було присвоєне звання професора. 2006–2016 рр. – ректор; 2016–2021 рр. – перший проректор; з 2021 р. – професор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Автор понад 450 наукових праць, в тому числі понад 60 окремих книг (44 навчальні посібники та підручники, 17 одноосібних та колективних монографій). Сфера наукових інтересів – проблеми новітньої історії України, суспільно-політичні трансформації та модернізації в історії людства, політична психологія.

Член редколегій ряду наукових журналів: *Studia Politologica Ucraino-Polona*, *Проблеми міжнародних відносин*. У 2015–2018 рр. – учасник грантового проекту «Гендерні студії: крок до демократії та миру у сусідніх до Європейського Союзу країнах із різними традиціями» за програмою Erasmus+.

На конкурсних засадах визнавався «Кращий науковець університету» (2006–2014, 2019). Нагороджений медаллю АПН України «Ушинський К. Д.» (2007). Лауреат премії журналу «Сучасність» та Ліги українських меценатів у номінації «Суспільно-політичні науки» (2003).

24 квітня – 60 років від дня народження **Валерія Леонідовича**

Дубровського (1963), старшого викладача кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Народився в м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської обл. Закінчив Корсунь-Шевченківське педагогічне училище імені Тараса Шевченка (1982) та Київський державний педагогічний інститут ім. М. О. Горького (нині Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова) за спеціальністю «Методист із виховної роботи» та отримав кваліфікацію «вчитель психології та етики сімейного життя» (1986).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1989 р. на посадах асистента кафедри педагогіки (1989–2004), старшого викладача кафедри педагогічної майстерності (2004–2009), старшого викладача кафедри педагогіки та педагогічної майстерності (2009–2018), старшого викладача кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту (з 2018).

Має близько 100 публікацій. Основний напрям наукових досліджень: педагогіка та методика початкового навчання, інновації в початковій освіті.

26 квітня (14 квітня за ст. ст.) – 220 років від дня народження **Івана Григоровича Кулжинського** (1803–1884),

письменника, педагога, історика, етнографа. Учитель Миколи Гоголя, Євгена Гребінки, Нестора Кукольника.

Народився в м. Глухів Сумської обл. у сім'ї сільського диякона. Навчався в церковно-парафіяльній школі, потім у Чернігівській семінарії. Почавши 1823 р. працювати викладачем Чернігівського духовного училища, закінчив кар'єру керівником навчальної частини Закавказького краю (від 1844). З 1832 по 1839 рр. – директор Луцької чоловічої гімназії.

Протягом 1825–1829 рр. працював вчителем латинської мови Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька, активно займався літературною діяльністю, друкував вірші, повісті, статті в столичних журналах. На цей період припадає вихід його першої книги «Малороссийская деревня» (1827). З 1841 по 1842 рр. – інспектор Ліцею кн. Безбородька в Ніжині. Учнями Кулжинського були М. В. Гоголь, П. Г. Редькін, В. І. Любич-Романович, Є. П. Гребінка, К. М. Базілі та ін. Після 1847 р. остаточно переселяється до Ніжина, де і прожив до кінця життя. Похований у Ніжинському Благовіщенському чоловічому монастирі (1884).

Опублікував більше 90 творів: романтичних віршів, історичної та навчальної літератури. Від 1840-х років став на реакційні позиції, виступаючи проти української мови та української літератури.

Нагороджений орденами Св. Анни 3 ступ. (1840), та 2 ступ. (1847), медаллю «В пам'ять війни з Англією і Францією».

28 квітня – 105 років від дня народження **Оскара Мусійовича Барама** (1918–1993), визначного педагога, кандидата хімічних наук (1949), доцента (1955).

Народився на ст. Лугіна Південно-Західної залізниці Волинської губернії (тепер Житомирської обл.) в сім'ї службовця. У 16 років він залишився круглою сиротою. З відзнакою закінчив спочатку індустріальний робітфак, а потім хімічний факультет Київського

державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1941). Працював асистентом кафедри хімії Українського інституту удосконалення провізорів (1945–1949). Захист дисертації у 1949 р. дозволив за конкурсом очолити кафедру загальної хімії Провізорського інституту.

У Ніжинській вищій школі працював з 1952 по 1982 рр. на посадах ст. викладача (1952–1956), доцента (1956–1961), завідувача кафедрою хімії (1961–1976).

Автор понад 50 наукових праць у галузі аналітичної, неорганічної хімії, методики викладання хімії. Займався дослідженнями в галузі хімічної кінетики. Започаткував комплексну навчально-виховну виробничу практику з хімії на хімічних підприємствах України, розробив науково-обґрунтовану систему підготовки студентів випускного курсу до Державного екзамену з хімії.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденом «Червоної зірки» та медалями.

29 квітня – 80 років від дня народження Олени Леонтіївни Кононко (1943), психолога, доктора психологічних наук (2002), професора (2002). Заслужений діяч науки і техніки України (2008).

Народилась в м. Томськ, (РФ) в родині службовців. Закінчила філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1967). Працювала бібліотекарем Центральної наукової бібліотеки АН УРСР (1967–1969); від 1969 р. – у НДІ психології: старший науковий співробітник (1979–1989); від 1989 р. – у Київському університеті ім. Б. Грінченка: завідувач кафедри дошкільної педагогіки і психології (1991–1996), професор кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та родинного виховання (від 2011); заступник директора з наукової роботи Інституту проблем виховання НАПНУ (1997–2011).

З 2011 по 2013 рр. – завідувачка кафедрою соціальної педагогіки, а з 2013 р. – завідувачка кафедрою дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Кандидатська і докторська дисертації захищені з педагогічної та вікової психології. Керівник творчої групи з розробки першого варіанту Базового компоненту дошкільної освіти України та програми «Я у Світі». Автор 300 публікацій наукового та методичного характеру.

Основні напрями наукових досліджень: проблеми розвитку особистості в ранньому онтогенезі, формування основ її життєвої компетентності, реалізації системного підходу до розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку, розвитку в старших дошкільників цілісного світобачення.

Відмінник освіти України (1997). Нагороджена медаллю «Ушинський К. Д.», почесними грамотами МОН України (2003) та ВР України (2020).

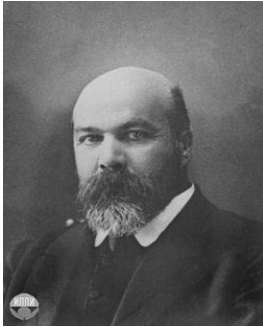
30 квітня – 155 років від дня народження Річарда Андрійовича Теттенборна (1868–?), викладач німецької мови Ніжинської вищої школи.

Народився в Естонії, закінчив Нарвську та Санкт-Петербурзьку гімназії. Звання кандидата наук у галузі мовознавства одержав у Дерптському (Юрійівському) університеті.

ТРАВЕНЬ

2 травня – 160 років від дня народження **Михайла Несторовича**

Сперанського (1863–1938), філолога-славіста, історика літератури, етнографа, фольклориста. Дійсний член АН СРСР (1921), професор Московського університету, член імператорського Московського товариства, член-кореспондент відділення російської мови та словесності Імператорської Академії наук (1902).

Народився у Москві в сім'ї лікаря. Навчався в Тверській гімназії. Закінчив історико-філологічний факультет Московського університету (1885).

В 1895 р. захистив магістерську дисертацію та одержав призначення на посаду екстраординарного професора Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1895–1896), а згодом ординарного професора (1898). Під час ніжинського періоду діяльності, у 1896 р. брав участь у роботі X Археологічного з'їзду у м. Ризі. У 1899 р. отримав ступінь доктора наук, захистивши дисертацію «З історії апокрифічних книг». За час перебування в Ніжині надрукував більше 60 праць, підготував декілька літографованих курсів лекцій, активно працював (із 1896) в Історико-філологічному товаристві. Працюючи в НІФІ займався також дослідженням біографії М. В. Гоголя. Результатом наукових пошуків стали праці «Гимназия высших наук. Нежинский период жизни Н. В. Гоголя» (1902) та «Один из учителей Н. В. Гоголя (И. Г. Кульжинский)» (1906). Один із засновників музею М. В. Гоголя в НІФІ кн. Безбородька.

З 1907 по 1923 рр. працював у Московському університеті завідувачем відділу рукописів Державного історичного музею. У 1934 р. був арештований у сфабрикованій в 1933–1934рр. секретно-політичним відділом ОГПУ справі «Російської національної партії» або «справі славістів». Вирок суду про трьохрічне заслання до Уфи був оголошений умовним. Вченого виключили з числа академіків без права друкування наукових праць. Обмежений у науковій роботі він тяжко захворів.

12 квітня 1938 р. Сперанський М. Н. помер.

2 травня – 105 років від дня народження **Петра Івановича**

Артеменка (1918–1942), українського поета, перекладача. Випускник НПІ (1936).

Народився в с. Губське нині Лубенського р-ну Полтавської обл. в селянській родині. Закінчивши семирічку, вчився на робітничому факультеті при Лубенському учительському інституті.

В 1936 р. закінчив філологічний факультет Ніжинського педагогічного інституту. Розпочав творчу діяльність у літературній студії НПІ, якою керував поет і педагог Микола Сайко. Друкувався у періодичних виданнях Ніжина, Чернігова та Лубен, у республіканському журналі «Молодий більшовик» (нині «Дніпро»). Перекладав твори зарубіжних письменників.

У 1938–1940 рр. викладав в Лубенському учительському інституті. Через хворобу очей був звільнений від служби в армії. Під час окупації України нацистами працював у Лубнах у підпіллі, писав агітаційні вірші, прокламації. Гітлерівці схопили Артеменка і 5 квітня 1942 р. стратили.

На початку 1960-х років поет Олекса Ющенко по газетних публікаціях зібрав 45 віршів Артеменка та 1962 р. видав їх у Києві під назвою «Пісня моєї весни», а 1973 р. – «Поезії».

1961 р. Артеменка посмертно прийняли до Спілки письменників України.

6 травня – 60 років від дня народження **Світлани Олександрівни**

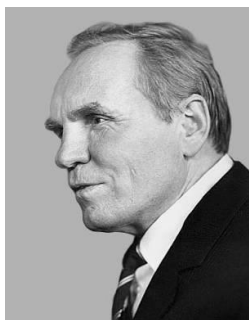

Оленченко (1963), викладача кафедри географії, туризму та спорту НДУ імені Миколи Гоголя.

Народилася в с. Ровеньська Слобода Речицького р-ну Гомельської обл. (Білорусь). Закінчила факультет фізичного виховання Чернігівського державного інституту ім. Т. Г. Шевченка (1984).

В Ніжинській вищій школі працює з 1986 р. на посадах: голови спортивного клубу (1986–1987), викладача кафедри фізичного виховання (1987–2007), викладача кафедри фізичного виховання і валеології (2007–2020), з січня 2020 р. – викладач на кафедрі географії, туризму та спорту. Займається підготовкою студентів до міжфакультетських спартакіад, головний суддя змагань з волейболу. Автор навчально-методичних рекомендацій та посібників. Сфера наукових інтересів: підвищення ролі фізичного виховання у професійній підготовці майбутнього вчителя.

9 травня – 90 років від дня народження **Валентина Володимировича Дубравіна** (1933–1995),

фольклориста-музикознавця, композитора, педагога, кандидата мистецтвознавства (1972), професора (1992). Член Спілки композиторів України (з 1972).

Народився в м. Києві. Виховувався в дитячому будинку с. Мончин Погребищенського р-ну Вінницької обл., де обрав для себе прізвище Дубравін – за аналогією з прізвищем диктора, голос якого любив. У війну вважав себе «сином полку», був поранений та майже втратив зір.

Закінчив історико-теоретичний факультет Київської консерваторії (1961), аспірантуру при Ленінградській консерваторії (нині С.-Петербург, 1967; кер. Ф. Рубцов). В 1978–1983 рр. – завідувач кафедри теорії та історії музики та гри на музичних інструментах Сумського педагогічного інституту.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1983 по 1995 рр. на посадах доцента (1983–1992), професора (1992–1995). Основний напрям наукових досліджень – українська музична фольклористика. У колекції Дубравіна понад 28 тисяч фольклорних зразків; нотовано 2369 наспівів. Видав збірки «Пісні однієї родини», «Пісні Сумщини», «Народні пісні Чернігівщини у запису Валентина Дубравіна», «Пісні одного села» та ін. Укладач хрестоматії «Український музичний фольклор».

10 травня – 60 років від дня народження **Ніни Порфиріївни Пихтіної** (1963), кандидата педагогічних наук (1999), доцента (2001) кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Народилась с. Березівка Устинівського р-ну Кіровоградської обл. Закінчила з відзнакою Новобузьке педагогічне училище за спеціальністю «Початкова освіта», Київський державний

педагогічний інститут ім. О. М. Горького за спеціальністю «Педагогіка і психологія (шкільна)» (1987) та аспірантуру при Київському національному педагогічному університеті імені Михайла Драгоманова (1998). У 1999 р. захистила кандидатську дисертацію «Формування професійно-педагогічної готовності майбутнього вчителя до профілактики адитивної поведінки учнів».

Працює в Ніжинській вищій школі з 1987 р. на посадах асистента кафедри педагогіки (1987–2001), доцента кафедри педагогічної майстерності (2002–2005), доцента та завідувача новоствореної кафедри дошкільної освіти (2005–2013), заступника завідувача кафедри (з 2013).

Має більше 200 наукових праць, з них – 102 навчальні видання, серед яких 10 посібників з Грифом МОН України. Оpubлікувала більше 100 статей у фахових та інших наукових виданнях. Основний напрям наукових досліджень – педагогічна техніка і педагогічна майстерність вихователя ЗДО, профілактика негативних проявів у поведінці дітей.

Учасник Всеукраїнського видавничого проекту «Науково-освітній потенціал України» та нагороджена відповідним дипломом за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної освіти і науки. Має відзнаки: медаль Михайла Драгоманова (2018), Подяка МОН України (2016), Грамота МОН України (2020).

15 травня – 105 років від дня народження **Василя Матвійовича**

Горбача (1918–2002), кандидата історичних наук (1953), доцента (1954), ректора Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1963–1978).

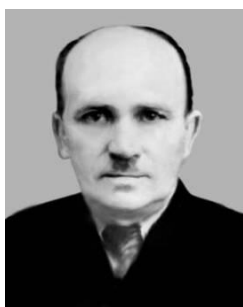
Народився в м. Широке Дніпропетровської обл. в сім'ї селянина. Закінчив історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1942) та аспірантуру при КНУ ім. Т. Г. Шевченка (1946). З 1952–1963 рр. ректор Уманського педагогічного інституту.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1963 по 1984 рр. на посаді ректора (1963–1978), доцента кафедри історії КПРС (1978–1984). Відмінник народної освіти (1965), Відмінник народної освіти УРСР (1968).

Депутат Ніжинської міської ради.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденами: Червоної Зірки (1944), Вітчизняної війни II ступеня (1945), Трудового Червоного прапора (1961), та медалями: «За звільнення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною в Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «Двадцять років перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

19 травня – 130 років від дня народження **Георгія Миколайовича**

Гасовського (1893–1959), відомого вченого-зоолога, професора (1930).

Народився в с. Ібресь Буїнського повіту Симбірської губернії (нині Чуваська автономна республіка, РФ). Закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Петербурзького університету (1916). Був залишений на кафедрі зоології безхребетних для підготовки до професорського звання. В 1917 р. відряджений до Японії для наукових досліджень і збору зоологічного матеріалу. В 1918 р. бере участь в науковій експедиції в Семипалатинську область. Від 1920 р. викладав у Владивостоцькому педагогічному інституті. Далекосхідний період життя вченого відзначився активним проведенням численних наукових експедицій. Частину

зібраного ним матеріалу у вигляді шкірок ссавців і птахів він передав Ніжинському педінституту, де і зберігається його колекція у фондах зоологічного музею.

Працював у штаті викладачів НДПІ ім. М. В. Гоголя на посаді завідувача кафедри зоології (1944–1949, 1951–1958). В Ніжинському педінституті він уперше запровадив курс історії вітчизняної зоологічної науки. Коло наукових інтересів – протистологія і теріологія. Має понад 50 наукових праць в галузі паразитології та екології ссавців.

Має відзнаки: медаль «За доблесну працю в Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», нагрудний знак «Відмінник народної освіти Наркомпросу УРСР».

20 травня – 100 років від дня народження **Григорія Миколайовича**

Зорки (1923–1982), журналіста, громадського діяча, редактора місцевої газети м. Ніжина. Заслужений працівник культури УРСР (1972). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя.

Упродовж двадцяти років був редактором газети «Під прапором Леніна» (1962–1982) (тепер «Ніжинський вісник»). Започаткував у Ніжині нову міську легкоатлетичну естафету, присвячену Всесоюзному дню преси (1964).

Неодноразово обирався членом правління Спілки журналістів України, делегатом з'їздів журналістів України, членом міському й райкому партії України, членом бюро, депутатом міської ради.

Інвалід Другої світової війни. Нагороджений орденом Червоної зірки, медалями.

22 травня – 80 років від дня народження **Марії Антонівни**

Ілляшенко (1943), вчителя-методиста (2004), вчителя вищої категорії (1996), відмінника освіти України (1998). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1967).

Народилася в с. Баласне Диканьського р-ну Полтавської обл. в селянській сім'ї. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1967). Працювала на кафедрі української мови Ніжинської вищої школи з 1971 по 2000 рр. на посадах викладача (1971–1985), старшого викладача (1985–2000). В 2000–2005 рр. – вчитель української мови в Обласному педагогічному ліцеї при НДУ імені Миколи Гоголя. Основний напрямок наукових досліджень – сучасна українська літературна мова (дериватологія, морфологія).

27 травня – 165 років від дня народження **Андрія Івановича**

Мерінга (1858–1894), викладача німецької мови НІФІ князя Безбородька (з 1885 р.) та гімназії при НІФІ (з 1884 р.).

Закінчив Дерптський університет, одержав звання кандидата наук з німецького та порівняльного мовознавства. Народився у Сесвігені в колишній Ліфляндській губернії.

28 травня – 85 років від дня народження **Василя Григоровича Любченка** (1938–2005), кандидата історичних наук (1971), доцента кафедри економічної теорії та політології (з 1977 р.).

Закінчив історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Шевченка (1963). Працював у Ніжинській вищій школі з 1974 року.

Основний напрям наукових досліджень – історія, культура, література.

ЧЕРВЕНЬ

3 червня – 80 років від дня народження **Лариси Іванівни Приплавко-Мілосової** (1943), громадського діяча, Почесного голови Ніжинського товариства греків ім. братів Зосим. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1975).

Народилась в сім'ї ніжинського грека Івана Мілосова. Закінчила Ніжинську середню школу (1961) та природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1975).

Працювала в Ніжинському краєзнавчому музеї ім. І. Спаського старшим науковим співробітником, де створила повнопрофільну експозицію відділу природи. З 1980 по 1997 рр. – працівник місцевого дитячого садка.

На посаді голови грецького товариства в м. Ніжині з 1999 по 2012 рр. В цей час було сформовано актив товариства, зміцнилися зв'язки з історичною батьківщиною, Посольством Греції в Україні, Федерацією грецьких товариств в Україні, грецькими спільнотами інших міст. Ініціатор створення перших книжок про ніжинських греків: «Греки в Ніжині» (2000), «Сердца, отданные Элладу» (2009), «Нариси з історії грецької колонії в Ніжині (XVII–XVIII ст.)» (2011), фотоальбом «Греки в історії Ніжина» (2017). Автор ідеї медалі ім. братів Зосим, якою нагороджувалися активісти товариства та його друзі.

За значний вклад в розвиток еллінізму була удостоєна вищої нагороди Федерації грецьких товариств України – «Почесного знака ФГТУ» (2010). Була єдиним представником Ніжина на Самміті в Києві з національних питань (2012).

16 червня – 130 років від дня народження **Івана Ілліча Пенського** (1893–1980), кандидата педагогічних наук, доцента кафедри педагогіки.

Народився в м. Остер Чернігівської обл. в робітничій сім'ї. Закінчив В. Сорочинську учительську семінарію (1913), Полтавський учительський інститут (1918), однорічну аспірантуру при Ленінградському педінституті ім. Герцена (1931) й одержав право викладати педагогіку. Працював завідувачем Кобижчанської семирічної школи (1918–1924), інспектором народної освіти Ніжинського ОКВНО (1924–1927), завідувачем Мринського педтехнікуму (1927–1928).

В Ніжинській вищій школі працював з 1932 по 1955 рр. на посадах старшого викладача, одночасно виконуючи обов'язки заступника директора з навчально-наукової роботи (1947–1948), доцента кафедри педагогіки, завідувача кафедри педагогіки (1949–1952), в.о. декана факультету англійської мови (1952–1954).

Має нагороди: орден «Знак пошани», медаль «За доблесну працю», значок «Відмінник народної освіти УРСР».

17 червня – 170 років від дня народження **Анатолія Федоровича Семенова** (1853–1931), філолога-еллініста, професора НІФІ кн. Безбородька (з 1911).

Народився в Мюнхені (Баварія) в сім'ї доктора медицини. В 1888 р. закінчив філософський факультет Мюнхенського університету. Прибувши до Петербургу, склав іспит (1892) на ступінь магістра грецької словесності при історико-філологічному факультеті С.-Петербурзького університету.

В 1884 р. викладав стародавні мови в 2-ій Київській гімназії. В 1885 р. захистив магістерську дисертацію з грецької словесності в Київському університеті. св. Володимира. В 1896–1906 рр. – приват-доцент цього ж університету, водночас викладав у Київських гімназіях. У 1906 р. виїхав до Санкт-Петербурга. В 1907–1911 рр. – приват-доцент С.-Петербурзького університету, викладав у столичних гімназіях.

Із 1911 р. – екстраординарний професор Історико-філологічного інституту кн. Безбородька в Ніжині.

Член Північно-Кавказького товариства археології, історії та етнографії. Протягом усього життя регулярно виступав із рецензіями у російській та німецькій науковій періодиці. Автор навчальних посібників з давньогрецької літератури. Мав урядові нагороди.

18 червня – 70 років від дня народження **Володимира Володимировича Суховєєва** (1953), кандидата хімічних наук (1987), доцента (1989), доктора хімічних наук (2009), професора (2006), заслуженого діяча науки і техніки України (2016). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1980).

Народився в с. Радуль Ріпкинського р-ну Чернігівської обл. в сім'ї працівників водного транспорту. Закінчив природничий факультет НДПІ ім. М. В. Гоголя (1980) та аспірантуру Відділення нафтохімії Інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії АН України (2004).

Працює у Ніжинській вищій школі з 1980 р. на посадах асистента (1980–1988), старшого викладача (1988–1989), доцента (1989–1991), заступника декана природничо-географічного факультету (1991–1996), завідувача підготовчого відділення (1996–1998), директора навчально-методичного центру університету в м. Новгород-Сіверському (1999–2002), проректора з навчальної роботи (2002–2004), проректора з науково-педагогічної та методичної роботи (2004–2006), професора кафедри хімії (2006–2009), а з грудня 2009 р. – завідувача. Основний напрям наукових досліджень – нафтохімія.

Науковий доробок – біля 500 друкованих праць, у тому числі 2 монографії, 25 навчальних і навчально-методичних посібників, 30 патентів та 2 авторських свідоцтва, 10 оглядів і понад 150 статей. Навчальному посібнику «Органічна хімія» надано гриф МОН України.

Відмінник освіти України (1995). «Заслужений працівник Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (2018). Лауреат щорічної обласної Премії імені Георгія Вороного (2018).

20 червня (8 червня за ст. ст.) – 180 років від дня народження **Федора**

Гнатовича Стравінського (1843–1902), російськомовного українського співака (бас). Батько видатного композитора Івана Федоровича Стравинського. Випускник Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька (1969).

Народився в с. Новий Двір, Речицького повіту Мінської губернії Російської імперії. Походив з українського козацького роду Сулими-Стравинські. Закінчив Мозирську гімназію (1865) та Ніжинський юридичний ліцей (1869). Будучи студентом бере участь у концертах гастролерів, тобто в антуражі, але при цьому серйозно добирає репертуар.

В 1869–1873 рр. навчався в Петербурзькій консерваторії по класу К. Еверарді. Виріс на українських народних піснях. Дебютував в Києві на сцені оперного театру, де співав до 1876 р. По тому – в Маріїнському театрі (Петербург), де пропрацював до кінця свого життя. У 1901 р. було надано звання «заслуженого артиста».

Помер у віці 59 років. У 1915 р. в Маріїнському театрі встановлено погруддя співака.

25 червня (13 червня за ст. ст.) – 125 років від дня народження **Тетяни**

Федорівни Бугайко (1898–1972), українського літературознавця, педагога, заслуженого учителя УРСР (1940), першої в Україні жінки – доктора педагогічних наук (1957), професора (1958). Випускниця НПІ (1935).

Народилася в м. Єревані. У 1915 р. із золотою медаллю закінчила Роменську жіночу гімназію (Сумщина) та історико-філософський факультет Московських вищих жіночих курсів (1917). Без відриву від роботи закінчила Полтавський інститут соціального виховання (1931) та Ніжинський педагогічний інститут (1935).

Учителювала в школах Сумщини (м. Ромни до 1933), Чернігівщини (м. Щорс, 1933–1936), та Києва (1936–1941). З 1936 по 1939 рр. – старший науковий співробітник в Українському науково-дослідному інституті педагогіки. У 1939 р. розпочинає роботу в Київському державному педагогічному інституті ім. О. М. Горького де пропрацювала близько 30 років на посадах асистента, викладача, завідувача кафедри методики мови і літератури.

З 1951 по 1955 рр. – головний редактор журналу «Література в школі» (нині «Дивослово»). Більш як десять років була головним редактором республіканського науково-методичного збірника «Методика викладання літератури».

Є авторкою більше 300 наукових праць на методичні й літературні теми, видала 65 книжок, кілька підручників з української літератури, що витримали багато видань.

27 червня – 95 років від дня народження **Олександра Ісааковича**

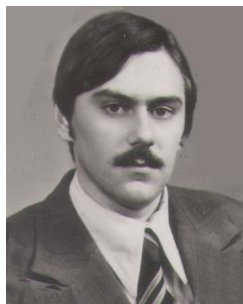
Близнюка (1928–2016), кандидата педагогічних наук, доцента (1977), декана факультету іноземних мов (1980).

Народився в Києві в інтелігентній сім'ї. Закінчив філологічний факультет відділення романо-германської філології Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Працював в Ніжинській вищій школі з 1951 по 2010 рр., пройшовши шлях від викладача, завідувача кафедри англійської мови до декана факультету. Розробив проєкт лабораторії усного мовлення з проведенням звукозапису. Започаткував магнітофонні посібники, які виходили паралельно з друкованими. Доклав багато сил, щоб в університеті запрацював ротапринт. Як голова художньої ради інституту брав активну участь в організації музично-педагогічного факультету. Організатор літніх місячних курсів за участю американських і українських студентів та викладачів (1992–1995).

Автор підручників та навчальних посібників з англійської мови. Основний напрям наукових досліджень – зорова та звукова наочність у навчанні іноземної мови.

30 червня – 65 років від дня народження **Миколи Анатолійовича**

Конопацького (1958), педагога, керівника освіти і науки Чернігівщини. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1979).

Народився в с. Берилівка Городнянського р-ну Чернігівської обл. Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1979). В освіті пройшов шлях від учителя до начальника Управління освіти і наук Чернігівської обласної державної адміністрації. В 1983–1985 рр. працював учителем в школах Городнянського р-ну. Протягом 1985–2004 рр. обіймав посади керівника відділу освіти виконкому Городнянської районної ради, Городнянської райдержадміністрації, заступника голови Городнянської райдержадміністрації.

Із 2011 р. працює в Управлінні освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації спочатку заступником начальника, а потім (з 2015) – начальником.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник народної освіти» України (1992), почесними грамотами Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Обласної державної адміністрації та Обласної ради.

ЛИПЕНЬ

2 липня – 65 років від дня народження **Павла Івановича Щербака**

(1958), кандидата педагогічних наук (1994), доцента кафедри фізичного виховання та валеології (2003), доцента кафедри географії, туризму та спорту (з 2021).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив факультет фізичного виховання Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка у 1979 р.

Працює в Ніжинській вищій школі з 1981 р. на посадах викладача, завідувача кафедри (1998–2021), доцента кафедри географії, туризму та спорту (з 2021).

Основний напрям наукових досліджень – оздоровча фізична культура студентської молоді. Відзнаки: Відмінник освіти України (2003), Почесна грамота МОН України (2005).

9 липня – 75 років від дня народження **Анатолія Кириловича**

Мойсієнка (1948), українського мовознавця, перекладача, поета. Член Національної спілки письменників України (1988), член Наукового товариства імені Шевченка (2013), один із засновників гурту поетів-паліндромістів «Геракліт» (1991). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1971).

Народився в с. Бурівка на Чернігівщині. Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1971). Працював у Ніжинській вищій школі з 1976 по 1979 рр. на посаді асистента кафедри української мови.

Захистив кандидатську (1993) та докторську (1997) дисертації в Інституті української мови НАН України. Нині доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Автор ряду досліджень з філології. Твори А. Мойсієнка перекладалися німецькою, англійською, російською, білоруською, польською, угорською, румунською мовами. Виступає також як перекладач з німецької та слов'янських мов.

Відзнаки: Лауреат літературних премій «Благовіст» (2001), ім. Бориса Нечерди (2001), ім. Івана Кошелівця (2003), ім. Михайла Коцюбинського (2017), Почесна грамота Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Почесна відзнака Національної спілки письменників України (2008, 2013), Орден св. Кирила і Мефодія (2018).

10 липня – 95 років від дня народження **Івана Андрійовича**

Коровая (1928–2008), педагога, Героя Соціалістичної Праці (1978), Заслуженого учителя України. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1951).

Народився в м. Носівка Чернігівської обл. У 1947 р. вступив на фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя. Після здобуття вищої освіти працював вчителем математики в Дернівській і Уманській середніх школах Волинської області (1951–1958). З 1962 р. – вчитель математики Фастівської середньої школи-інтернату Київської обл., де працював до виходу на пенсію в 1988 р. За час роботи обладнав у школі математичний кабінет, створив саморобні навчальні посібники, використовував технічні засоби навчання. Досвід вчителя-реформатора кабінетної системи навчання почали вивчати і пропагувати. Саме ця методика навчання широко втілювалася в життя у 60–70-ті рр. ХХ ст.

Його праця була відзначена званням «Заслужений вчитель Української РСР», орденом «Трудового Червоного Прапора» (1971). Почесний громадянин м. Фастів. В 1978 р. за великі заслуги у справі навчання і виховання учнів було присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордена Леніна і золотої медалі «Серп і Молот».

16 липня – 100 років від дня народження **Федора Макаровича**

Протаса (1923–?), доктора економічних наук, професора.

Закінчив юридичний факультет Київського університету ім. Т. Г. Шевченка (1951). Працював в Ніжинській вищій школі (1952–1972, 1975–1986) на посадах асистента, старшого викладача, доцента, професора кафедри філософії і політекономії (1975). З 1972–1975 рр. – в. о. професора Чернігівського педінституту, 1974–1975 рр. – професор Житомирського сільськогосподарського інституту. Досліджував економічні проблеми сільського господарства.

20 липня – 110 років від дня народження **Ольги Нилівни Мак**

(1913–1998), української письменниці. Випускниця Ніжинського педагогічного інституту (1938)

Народилася в м. Кам'янці-Подільському нині Хмельницька обл. в небагатій родині державного урядовця. Навчалася у Харківському інституті іноземних мов (1932–1934).

В 1931 р. одружилася з ученим-мовознавцем Вадимом Дорошенком, доцентом Ніжинської вищої школи, та переїхала до м. Ніжина. Закінчила літературно-лінгвістичний факультет Ніжинського педагогічного інституту (1938). В 1944 р. чоловіка було репресовано (загинув у таборах). 1943 р. покинула Україну. Жила в Словаччині, Австрії. 1947 р. переїхала до Бразилії, від 1970 р. жила в Торонто (Канада).

Висувалася на Нобелівську премію в галузі літератури (1958). У вересні 1993 р. на запрошення «Просвіти» побувала у Ніжині, зустрічалася з викладачами і студентами, виступала на авторському вечорі.

Член Об'єднання українських письменників «Слово» (1954) і Спільки письменників України (1994). Відзначена нагородою Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, Українського літературного фонду (Чикаго, 1956).

24 липня (12 липня за ст. ст.) – 205 років від дня народження **Михайла**

Матвійовича Лазаревського (1818–1867), чиновника. Випускник Ніжинського фізико-математичного ліцею кн. Безбородька (1837).

Народився с. Гирявка Конотопського р-ну у дворянській родині. У 1837 р. закінчив Ніжинський ліцей кн. Безбородька. У 1838 р. поступив на службу в Чернігівську палату. У 1840 р. призначений столоначальником, того ж року по власному бажанню перевівся в Орськ. У 1841–1846 рр. жив у Тобольську, в 1845 р. в Оренбурзі був столоначальником-попечителем «прилінійних киргизів». Із 1850 р. – радник Петербурзького губернського правління. У 1856 р. знову переїхав до Оренбурга, чиновник прикордонної комісії.

Близький товариш Тараса Шевченка, з яким познайомився у 1847 р. Кілька разів зустрічався з ним, листувався й матеріально допомагав йому на засланні. Клопотав про його звільнення та одним з перших про це звільнення сповістив: 7 квітня 1857 р. надіслав поету, гроші, фарби та лист зі звісткою про помилування. У 1858 р. Шевченко жив у М. Лазаревського і того ж року подарував йому рукопис свого щоденника. Лазаревський доклав багато зусиль, щоб Шевченко здобув звання академіка гравюри, серед іншого, влаштував меценатську допомогу. Саме М. М. Лазаревський подав клопотання про перевезення праху Тараса Шевченка на Україну, і у квітні 1861 р. дозвіл було одержано.

27 липня – 105 років від дня народження **Івана Івановича Гордієнка** (1918–1986), фахівця у галузі ботаніки та лісівництва, доктора біологічних наук (1970), професора (1979).

Народився в м. Києві. Закінчив Малинський лісовий технікум (1940) та Київський лісогосподарський інститут (Національний університет біоресурсів і природокористування України) (1947).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1975 по 1986 рр. на посаді завідувача кафедри ботаніки, при якій створив дві лабораторії: фізіології рослин та основ сільського господарства, та організував ботанічний музей. Велику увагу приділяв дендрарію агробіостанції, поповнив колекцію деревних та чагарникових рослин 50 новими інтродуцентами. Створив чудовий куточок декоративних насаджень між старим і новим корпусами інституту.

Основний напрям наукових досліджень – заліснення пісків. І. І. Гордієнко – один з організаторів дендрологічних експедицій з вивчення досвіду інтродукції в Україні деревних рослин.

Учасник Другої світової війни, відзначений бойовими нагородами.

28 липня (10.08 за ст. ст.) – 210 років від дня народження **Якова Петровича де Бальмена** (1813–1845), українського художника-аматора, письменника, військовика. Випускник Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородько (1832).

Народився у с. Линовиці Пирятинського повіту Полтавської губернії (нині смт. Прилуцького р-ну, Чернігівської обл.) в сім'ї гвардійського капітана. В 1832 р. закінчив Ніжинську гімназію вищих наук кн. Безбородька та отримав право на чин 12 класу – такий самий, як і випускник університету, який захистив кандидатський диплом. Восени того ж року був зарахований унтер-офіцером до Білгородського уланського полку в Чугуєві, а наступного літа він уже офіцер полку.

Писав прозу різними мовами – російською, французькою, частково українською. Приятелював із Тарасом Шевченком. Один із перших ілюстраторів «Кобзаря». Загинув на Кавказі 14 липня 1845 р. у віці 32 роки. Шевченко присвятив Якову де Бальмену поему «Кавказ», в якій кілька рядків було прямо адресовано загиблому, де автор оплакує даремну смерть українця за чужі інтереси імперії.

СЕРПЕНЬ

3 серпня – 215 років від дня народження **Віктора Миколайовича Забіли** (1808–1869), українського поета-романтика. Випускник Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька (1822–1825).

Народився на хуторі Кукуріківщина, (тепер с. Забілівщина Борзнянського р-ну на Чернігівщині) в сім'ї дрібного поміщика, нащадка старовинного козацько-старшинського роду. Навчався у Ніжинській гімназії вищих наук кн. Безбородька (1822–1825). Служив у Київському драгунському полку (1825–1834). Вийшов у відставку в чині поручника, та повернувся до свого маєтку де провів решту життя.

Вірші почав писати в середині 30-х років. Прижиттєвими публікаціями Забіли є два вірші, надруковані у 1857 р. в «Черниговских губернских ведомостях». Повну збірку творів «Співи крізь сльози» було видано в 1906 р. у Львові. Побратим Шевченка і приятель Гоголя. Віктор Забіла брав участь в організації похорону Шевченка і впорядкуванні його могили.

5 серпня – 190 років від дня народження **Христіана Антоновича**

Гришота (1833–?), викладача німецької мови в НІФІ князя Безбородька.

Народився у Швейцарії. У 1867 р. у Санкт-Петербурзькому університеті витримав екзамен на звання вчителя німецької мови. Викладав французьку мову в Київському приватному комерційному училищі П. Натансона. У Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька викладав німецьку мову.

6 серпня – 160 років від дня народження **Бернгарда Фрідріховича**

Бурзі (1863–1909), філолога-еллініста, історика, педагога.

Народився в м. Митаві у німецькій дворянській сім'ї. Вивчав давньокласичну філологію в Гейдельберському і Лейпцігському університетах. Закінчив курс навчання на історико-філологічному факультеті Юр'ївського університету. В 1887 р. склав кандидатський іспит з давньокласичної філології. З 1891 р. служив бібліотекарем в Дерптському університеті. Здав магістерський екзамен, з 1895 р. був помічником бібліотекаря в Київському університеті, читав одночасно в якості приват-доцента курс лекцій по грецькій історіографії. 1897 р. захистив дисертацію на ступінь магістра класичної філології в університеті св. Володимира в Києві.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1899 по 1909 рр. З 1899 р. викладав грецьку словесність, з 1901 р. – екстраординарний, а з 1905 по 1909 рр. – ординарний професор НІФІ. Займався викладацькою діяльністю, розробкою нових курсів з історії класичної філології, грецької метрики та епіграфіки, історії грецької літератури. Опублікував в інститутських «Известиях» низку праць історико-філологічного характеру.

Останні місяці життя тяжко хворий Бурзі провів у Києві, куди його перевезли рідні для лікування. Помер 20 жовтня 1909 р.

7 серпня (26 липня за ст. ст.) – 150 років від дня народження **Дмитра**

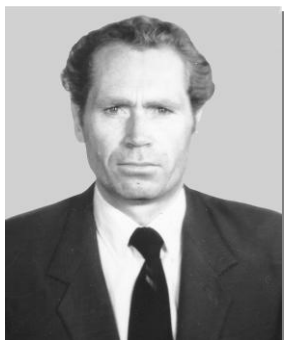
Івановича Абрамовича (1873–1955), видатного філолога-славіста, історика літератури й мови, дослідника давніх українських рукописів, зокрема «Києво-Печерського патерика».

Народився в с. Гулевичі Луцького повіту Волинської губернії (нині с. Гулівка Ковельського р-ну Волинської обл). Закінчив Петербурзьку духовну академію (1897). Професор Ленінградського університету і Смоленського педагогічного інституту (1939–1941). У повоєнний час – у Вільнюському університеті. Досліджував історію української літератури та літератур східних слов'ян від часів Київської Русі до XIX ст.

В середині 1920-х років був репресований і через неможливість повернутися до Ленінграду, за особистим проханням М. С. Грушевського, був влаштований К. Штепою на

науково-дослідну кафедру Ніжинського інституту народної освіти по організації бібліографічного відділу часопису «Україна». Член-кореспондент АН СРСР (1921), науковий співробітник ВУАН.

10 серпня – 75 років від дня народження **Леоніда Івановича**

Рековця (1948), українського і польського палеозоолога, теріолога, еволюціоніста, доктора біологічних наук (1990), професора (1995), співробітника Інституту зоології НАНУ. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1970).

Народився с. Каблуки Вертіївської сільської ради Ніжинського р-ну Чернігівської обл. Закінчив природничий факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1970). Вступив до аспірантури Інституту зоології АН УРСР (1975). Захистив кандидатську дисертацію у 1978 р. З 2002 р. працює на кафедрі екології хребетних і палеонтології Природничого університету Вроцлава. Паралельно працював на посаді головного наукового співробітника ННПМ НАН України. У 1995 р. отримав звання професора.

У Ніжинській вищій школі працював з 1972 р. (спочатку протягом трьох років на посаді старшого лаборанта, а згодом – асистента кафедри зоології.) та з 1993 по 2015 рр. на посаді професора кафедри зоології (за сумісництвом).

Основні напрями наукових досліджень – проблеми історичної фауністики, таксономії і систематики, філогенії та еволюції ссавців пізнього Кайнозою Східної Європи, питання біостратиграфії, палеоекології та палеогеографії цього часу.

Лауреат Премії імені І. І. Шмальгаузена НАН України (1997). Має звання Profesor zwyczajny (ординарний професор) найвищий з існуючих у Польщі титулів для науково-педагогічних працівників. Член Ради Українського теріологічного товариства і є членом редколегії багатьох його видань.

11 серпня – 75 років від дня народження **Степана Олексійовича**

Короля (1948–2001), доцента кафедри психології.

Народився в с. Мізяківські Хутори Вінницької обл. в сім'ї колгоспників. Навчався в Мізяково-Хуторянській середній школі (1956–1966). Закінчив відділення психології філософського факультету Київського державного університету імені Т. Шевченка (1972) та здобув кваліфікацію психолог, викладач психологічних дисциплін. Навчався в аспірантурі при НДІ психології УРСР (1972–1976).

Працював в Ніжинській вищій школі з 1972 по 2001 рр. на посадах викладача кафедри психології (1972–1974), асистента кафедри філософії та політекономії (1974–1976), заступника декана факультету суспільних професій (1975), асистента кафедри педагогіки та психології (1976–1985) старшого викладача кафедри психології (1985–1995, 1997–2001), доцента кафедри психології (1997–2001), в.о. завідувача кафедри психології (1996).

Член ВТ «Знання», член українського відділення Товариства психологів СРСР (1976–1991). Автор близько 140 наукових праць.

Основний напрям наукових досліджень – вивчення критичності мислення студентів. Відмінник освіти України (1997).

12 серпня – 65 років від дня народження Тетяни Василівни Жук

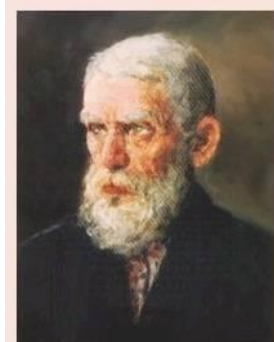
(1958), кандидата філологічних наук (2006), доцента кафедри методики викладання української мови та літератури. Випусниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1990).

Народилася в с. Ожигівці Волочиського р-ну Хмельницької обл. в сім'ї колгоспників. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1990) та аспірантуру при Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (2005).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1982 по 2015рр. на посадах: секретаря підготовчого відділення(1982–1985), старшого лаборанта кафедри української мови (1985–1990), викладач-стажера (1991), асистента кафедри української мови (1992–1996), асистента кафедри методики викладання української мови та літератури (1996–2008), доцента кафедри методики викладання української мови та літератури (2008–2015).

У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Лексичний та синтаксичний повтор в українській народній творчості (на матеріалі українських народних казок)». Має 71 наукову публікацію. Основний напрям наукової діяльності – культура українського фахового мовлення.

15 серпня (3 вересня за ст. ст.) – 195 років від дня народження Степана

Івановича Пономарьова (1828–1913), українського і російського філолога, бібліографа, літературознавця.

Народився в м. Конотопі Суської обл. Закінчив історико-філологічний факультет Університету св. Володимира в Києві (1852). Поєднував педагогічну і науково-бібліографічну діяльність. Друкуватися почав з 1850 р. Співробітничав з 47 виданнями, зокрема журналами «Отечественные записки», «Киевская старина» під 35 псевдонімами. Автор бібліографічних покажчиків праць М. Гоголя, О. Грибоєдова, М. Ломоносова, та інших російських і українських вчених та письменників. Склавав повну бібліографію творів М. Максимовича. Працював і над бібліографією окремих міст. Уклав альбом «Киев в русской поэзии» (1878). Склавав словник видатних осіб – уродженців Київської, Полтавської, Чернігівської, Подільської та Волинської губерній. Світ побачило тільки видання по Чернігівській губернії «Земляки. Достопамятные уроженцы Черниговской земли» (1898).

У 1876–1877 рр. працював у Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька. Його було запрошено, як відомого бібліографа, для прийняття, перевезення до Ніжина та інвентарного опису бібліотеки професора Московського університету С. П. Шевирьова.

16 серпня – 75 років від дня народження Григорія

Олександровича Ковтуна (1948–2008), фізико-хіміка, вченого, педагога, доктора хімічних наук (1984), професора (1992), члена-кореспондента НАН України (1992).

Народився в с. Сазонівка Оржицького р-ну Полтавської обл. Закінчив Чернівецький університет (1971). З 1974 по 1988 рр. працював у Всесоюзному НДІ нафтопереробки (м. Електрогорськ, РФ). З 1988 р. – завідувач відділу гомогенного каталізу, з 2003 р. – заступник директора з наукової роботи Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії

НАН України, (Київ). Заступник академіка-секретаря Відділення хімії НАНУ (1992–2003).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1994 р. на посаді наукового консультанта на базі кафедр хімії та ботаніки науково-дослідної лабораторії НДПІ та ІБОНХ НАН України (завідувач лабораторії Суховєєв В. В.). Тривалий час перебував на посаді професора кафедри хімії НДУ імені Миколи Гоголя.

Автор близько 600 наукових публікацій, серед яких 54 винаходи (включаючи зарубіжні патенти), понад 20 впроваджень на різних підприємствах України та зарубіжжя. Наукові праці стосуються кінетики і механізмів металокомплексного каталізу радикальних реакцій, нафтохімічних процесів.

За вагомі наукові здобутки він неодноразово нагороджувався Почесними грамотами Президії НАН України та Київського міського голови, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2003), лауреат премій ім. О. І. Бродського (2005) та Л. В. Писаржевського (1995).

19 серпня – 105 років від дня народження **Олександра Дмитровича Незовибатька** (1918–1977), українського цимбаліста, диригента, композитора, вченого, виконавця, педагога, кандидата мистецтвознавства (1972).

Народився в м. Харкові. Навчався у Харківському національному університеті мистецтв ім. І. П. Котляревського (1935–1936, 1937–1938), Московській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського (1936–1937), Київській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського (1956–1960). З 1967 по 1972 рр. – завідувач кафедри методики музичного виховання, співу і диригування Київського педагогічного інституту. Викладав в Київській консерваторії за сумісництвом (1950–1973).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1972 по 1973 рр. на посаді завідувача кафедри музики і співу. Ректор Донецького музично-педагогічного інституту (1973–1974). Кандидат мистецтвознавства, доцент. Основний напрям наукових досліджень – мистецтвознавство.

Заслужений артист УРСР (1957). Нагороджений двома орденами «Знак пошани». Учасник Другої світової війни, має бойові нагороди.

20 серпня (7 серпня за ст. ст.) – 120-річчя від дня народження **Петра Васильовича Одарченка** (1903–2006), українського літературознавця та мовознавця, публіциста, фольклориста, критика, педагога, дійсного члена УВАН та НТШ, члена Національної спілки письменників України, почесного доктор НаУКМА. Випускник НІНО (1926).

Народився в с. Римарівка, тепер Гадяцького р-ну, Полтавської обл. В 1920 р. закінчив Гадяцьку земську гімназію ім. М. П. Драгоманова. У 1923–1926 рр. навчався в Ніжинському інституті народної освіти. Впродовж навчання був секретарем семінару української літератури підвищеного типу, головою краєзнавчого гуртка. Регулярно надсилав до Етнографічної Комісії ВУАН народні пісні, збирав етнографічні матеріали за спеціальними темами. Дипломну роботу «Фольклор у краєзнавчій роботі трудшколи» підготував на рівні дисертації.

Після завершення навчання – аспірантура при кафедрі української мови та літератури. Наукова праця була зосереджена на вивченні життя та творчості Лесі Українки та написанні дисертації «Стиль Лесі Українки». З 1928 р. викладав курси в

НІНО, а з 1929 р., завершивши навчання в аспірантурі – виконував обов'язки доцента. В тому ж році зазнав репресій. З 1942 р. – на еміграції в Польщі, Німеччині. В 1950 р. переїхав з родиною до Нью-Йорка, де продовжував літературознавчі студії, досліджував творчість Тараса Шевченка, Лесі Українки, Олени Пчілки. Шевченкознавчі праці увійшли до книги «Тарас Шевченко і українська література» (Смолоскип, 1994). Останні роки прожив у штаті Меріленд, США.

23 серпня – 70 років від дня народження Валерія Сергійовича Фетісова (1953), кандидата економічних наук (1984), доцента кафедри прикладної математики (2004).

У 1979 р. закінчив інженерно-економічний факультет Київського інституту народного господарства за спеціальністю «інженер-економіст». З 1979 по 1983 рр. навчався в аспірантурі при кафедрі загальної теорії статистики КІНГ.

Працював інженером-програмістом відділу механізації і автоматизації заводу «Прогрес» м. Ніжин. У 1983–1998 рр. – керівник відділу автоматизованої системи управління виробництвом заводу «Ніжинсільмаш». Із 1998 по 2005 рр. викладав у Ніжинському агротехнічному інституті.

З 2005 р. – доцент кафедри прикладної математики, інформатики, і освітніх вимірювань Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. З 2005–2021 рр. – доцент кафедри інформаційних технологій і аналізу даних Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. З 2022 р. – теперішній час – доцент кафедри інформаційних технологій, фізико-математичних та економічних наук Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Коло наукових інтересів: Інформаційні управлінські системи, системи управління базами даних, платформа розробки інформаційних систем ІС, мова програмування Java, прикладні математичні та статистичні пакети, комп'ютерні технології в тестуванні.

Автор більш ніж 130 друкованих наукових, науково-методичних та аналітичних робіт, у тому числі 44 посібників та методичних рекомендацій, ряд розробок зареєстровано в фонді алгоритмізації і програмування України.

Відзнаки: Почесні грамоти Чернігівської обласної ради та Ніжинської міської ради.

24 серпня – 95 років від дня народження Галини Степанівни Чекаль (1928–2011), кандидата педагогічних наук (1971), професора (1996).

Народилася в с. Михайлівка Каменського р-ну Кіровоградської обл. (нині Черкаської обл.) Закінчила Київський державний педагогічний інститут іноземних мов (Київський державний лінгвістичний університет) (1952) та аспірантуру при КДПІМ (1967).

Працювала у Ніжинській вищій школі на посадах викладача англійської мови (1952–1955), професора кафедри англійської філології за сумісництвом (1999–2009), завідувача кафедри німецької мови (2009–2011). Основне місце роботи – Київський державний лінгвістичний університет – професор кафедри інформатики та технологій навчання.

Основний напрям наукових досліджень – методичні основи викладання іноземних мов з використанням технічних засобів, розробка комп'ютерних програм для навчання англійської мови.

26 серпня – 75 років від дня народження Катерини Григорівни

Авраменко (1948), педагога, Заслуженого учителя України. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1971).

Народилася у с. Чемер Козелецького р-ну, Чернігівської обл. у робітничій сім'ї. Навчалася у Чемерській середній школі (1955–1966). Закінчила з відзнакою природничий факультет Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1971). Працює на посаді вчителя хімії Чемерської ЗОШ I–III ст. з 1971 р. У 1984 р. присвоєно звання вчитель-методист, а в 1998 р. – Заслужений учитель України.

Делегат Всесоюзного з'їзду працівників народної освіти (1988).

26 серпня – 65 років від дня народження Анатолія Михайловича

Демченка (1958), кандидата хімічних наук (1986), доцента (1991), доктора фармацевтичних наук (2001), професора (2004). Заслужений винахідник України (2018).

Народився у Польщі. Закінчив КНУ імені Тараса Шевченка (1980) та аспірантуру при зазначеному ЗВО (1985). Працював до 1985 р. інженером на кафедрі органічної хімії КНУ імені Тараса Шевченка. У 1986 р. захистив кандидатську дисертацію.

З 1985 р. працює в Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка на кафедрі хімії: 1985 р. – старший викладач, 1990 р. – доцент. З 1995 по 1998 рр. навчався в цільовій докторантурі Інституту органічної хімії НАН України. У 2001 р. захистив докторську дисертацію по темі «Конденсовані поліметиленазоли» З 2001 р. – професор кафедри хімії.

З 2018 р. працює у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя на кафедрі хімії та фармації ННІ природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій.

Автор понад 170 патентів України та авторських свідоцтв і понад 350 інших наукових публікацій, в яких запропоновані розробки, впроваджені у вітчизняне виробництво лікарських засобів.

Нагороджений медаллю з премією Президією Академії Наук УРСР за кращу наукову роботу з хімії конкурсу молодих вчених (1990). Присвоєно почесне звання «Заслужений винахідник України» (2018).

29 серпня – 70 років від дня народження Олександра Григоровича

Петькуна (1953), науковця, поета, перекладача, доктора філософських наук. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1975).

Народився в м. Ічня на Чернігівщині. Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1975). До 1990 р. жив і працював у Києві. У 1983 р. у видавництві «Молодь» вийшов його перший збірник «Щільники», а у 1986 р. збірник «На меридіанах сміху»

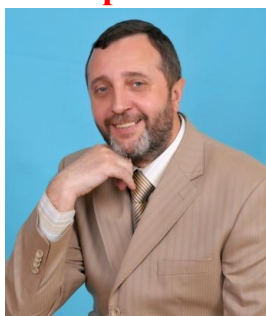
У 1990 р. переїхав до Москви (РФ), але не втратив зв'язків з Україною. Продовжував активно займатися україністикою – економікою, політикою, культурою. З його ініціативи відновлено випуск журналу «Украинская жизнь», який виходив там у 1912–1917 рр. і в якому тоді працювали такі видатні діячі дореволюційної України як М. Грушевський, А. Кримський, С. Єфремов, Д. Донцов та інші. У 2004 р. в Москві з його ініціативи було засновано Міжнародний фонд до 200-річчя М. В. Гоголя.

Автор багатьох наукових та перекладних видань. Перший перекладач казахських народних казок мовою Кобзаря, афганських народних прислів'їв та приказок, упорядник і один з перекладачів збірників «Антологія народної загадки», «Скарбниця світового афоризму», «Гумор народів світу», «Поетеси народів світу», «Прислів'я та приказки народів Сходу» та ін. Перекладач українською мовою творів багатьох поетів-класиків Сходу: Рудакі, Нізамі, Навої, Мехсеті-ханум Гянджеві, Вагіфа, Айні, Ахундова, Хамзи та ін.

Академік Міжнародної академії співробітництва та розвитку і Міжнародної академії сходознавства. Десятитомне фундаментальне дослідження «Іслам і країни світу» було видане не лише українською мовою, а й російською, арабською, англійською та німецькою.

ВЕРЕСЕНЬ

6 вересня – 60 років від дня народження **Олександра**

Володимировича Мельничука (1963), науковця, фізика, доктора фізико-математичних наук (2001), професора (2002), проректора з наукової роботи та міжнародних зв'язків НДУ імені Миколи Гоголя.

Народився в с. Тростянець Ямпільського р-ну Вінницької обл. Закінчив Вінницький педагогічний інститут імені Миколи Островського (1989) та аспірантуру при Київському педагогічному інституті імені М. Горького (НПУ імені М. П. Драгоманова) (1993). Захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук (1993). Працював інженером кафедри загальної фізики НПУ імені М. П. Драгоманова (1995–1995). Докторант при Інституті фізики напівпровідників імені В. Є. Лашкарьова НАН України (1995–1998).

Від 1993 р. працює у Ніжинській вищій школі. 1998–2001 рр. – доцент, завідувач кафедри фізики. У січні 2001 р. захистив докторську дисертацію. У квітні 2002 р. присвоєно вчене звання професора. 2001–2015 рр. – професор, завідувач кафедри фізики. 2015 р. – професор кафедри фізики. Від 2006 р. проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків; професор кафедри інформаційних технологій, фізико-математичних та економічних наук (за сумісництвом).

Напрями наукових досліджень: фізика напівпровідників і діелектриків; фізика твердого тіла; біо- та мед. фізика; матем. моделювання; проблеми ВІВ; методика викладання фізики та астрономії. Розробив неруйнівні експрес-методи для дослідж. оптично-анізотроп. напівпровідників і структур на їх основі. Один із засновників нового напрямку в оптоелектроніці – поляритон. електроніки. Під його керівництвом створена лабораторія синтезу тонких плівок, оптики поверхні напівпровідників, інфрачервоної спектроскопії. Автор і співавтор низки підручників з квантової механіки, теоретичної фізики, статистичної фізики та термодинаміки, електродинаміки та спец. теорії відносності

Активний громадський діяч: член Міжнародної Експертної Ради з фізики напівпровідників (2007), Методичної ради МОН України за напрямом «Фізика» (2011), Наукової ради МОН України за фаховим напрямом «Загальна фізика» (2012).

Відзнаки: «Золота медаль для України» (2007), «Золота медаль Свободи» (2009), Почесне звання «Людина року» (2007), «Відмінник освіти України» (1998), «За наукові досягнення» (2005), «Петро Могила» (2009), медаль «Трудова слава» (2008). Державний стипендіат (1996, 2000 рр.). «Премія в галузі науки і вищої освіти імені Георгія Вороного» (2017).

12 вересня – 70 років від дня народження **Анатолія Васильовича Жука** (1953), старшого викладача кафедри економічної теорії та соціально-економічної політики, голови профкому профспілкової організації співробітників університету (1991–2009).

Народився в с. Авратин Волочиського р-ну Хмельницької обл. в сім'ї колгоспників. Закінчив економічний факультет Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка (1982).

Працював у Ніжинській вищій школі з 1982 по 2015 рр. на посадах завідувача кабінетом філософії та політичної економії (1982–1983), асистента кафедри філософії та політичної економії (1983–1991), старшого викладача кафедри за сумісництвом та головою профкому співробітників університету (1991–2009). З 2009 по 2015 рр. старший викладач кафедри економічної теорії і соціально-економічної політики. Має 26 наукових публікацій. Основний напрям досліджень – соціально-економічні проблеми економіки.

Відзнаки: «Почесна грамота МО України» (1998), знак «Відмінник освіти України» (2003) та інші.

13 вересня – 60 років від дня народження **Юрія Івановича Бондаренка** (1963), доктора педагогічних наук (2010), професора (2012). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1985).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1985), аспірантуру (1996) та докторнатуру (2010) Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.

У Ніжинській вищій школі працює з 1990 року. З 2000 р. – на посаді доцента, а з 2012 р. – професора кафедри методики викладання української мови та літератури. З 2022 р. очолює кафедру літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики. Здійснює рецензування дисертаційних досліджень. Керує дослідницькими проєктами молодих науковців, які розробляють методичні моделі навчання української літератури.

Основний напрям наукових досліджень – методичне моделювання навчального процесу в галузі шкільного вивчення української літератури, розвиток учнів засобами мистецтва слова.

Автор монографії «Загальна модель шкільного навчання української літератури» (2017), ряду посібників, багатьох методико-літературних публікацій у фаховій періодиці. Займається літературною діяльністю. Йому належать книги оповідань «Фарца» (2017) та «Шахтар 1 : 1 Бешикташ» (2019), написаних у стилі «химерної прози».

Відзначений Грамотою та Подякою Міністерства освіти і науки України, Почесними грамота Чернігівської обласної ради, Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації (2012), Почесною грамотою Центрального Правління Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка (2019).

14 вересня – 80 років від дня народження Віри Демидівни Лівак

(1943), старшого викладача кафедри вищої математики.

Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1965).

Народилася в с. Рубанка Бахмацького р-ну Чернігівської обл. в сім'ї колгоспників. Закінчила фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1965). Аспірант Інституту математики АН УРСР (1971–1974).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1965 по 1997 рр. на посадах асистента (1965–1987), викладача кафедри математики (1974–1987), старшого викладача (1987–1997).

Основний напрям наукових досліджень – математичний аналіз, проблеми обчислювальної математики і програмування.

16 вересня – 110 років від дня народження Михайла Макаровича

Ярошенка (1913–?), кандидата історичних наук (1954), доцента кафедри педагогіки і психології.

Закінчив історичний факультет Одеського державного університету (1940). Працював у Ніжинській вищій школі з 1940 по 1941, з 1943 по 1977 рр. на посадах старшого викладача кафедри всесвітньої історії (1943–1958), старшого викладача кафедри педагогіки (з 1958), доцента кафедри педагогіки і психології (в 1960-х роках), в. о. декана історичного факультету (з 1970). Кандидат історичних наук (1954). Основні напрями наукових досліджень –

історія, краєзнавство, педагогіка, історія педагогіки.

Учасник Другої світової війни (1941–1943).

20 вересня – 125 років від дня народження Івана Григоровича

Чередниченка (1898–1968), українського мовознавця, кандидата філологічних наук (1940), доцента (1941), доктора філологічних наук (1963), професора (1960).

Народився в станиці Калужка, нині Северського р-ну Краснодарського краю. Закінчив Кубанську вчительську семінарію (1915), факультет російської мови і літератури Краснодарського державного педагогічного інституту (1935), аспірантуру в Ленінградському педінституті ім. Герцена при кафедрі російської мови зі спеціальності «Слов'яно-російське мовознавство» (1940) і отримав ступінь кандидата філологічних наук (1940). У 1941 р. ВАК затвердив його в званні доцента. Протягом 1944–1963 рр. працював у ВНЗ України – Полтавському педагогічному інституті імені В. Г. Короленка, Ужгородському, Львівському державному університеті імені Франка, Ніжинському і Глухівському педагогічних інститутах, Чернівецькому університеті, де переважно завідував кафедрами української мови.

У Ніжинській вищій школі працював з 1950 по 1952 рр. на посадах завідувача кафедрою української мови, доцента.

Займався питаннями стилістики сучасної української мови, фразеології, лексики. Автор підручників для українських шкіл Північного Кавказу, що виходили друком у 1928–1931 рр. Посібник «Нариси з загальної стилістики» (Київ, 1962) став одним з кращих підручників для студентів філологічних факультетів університетів та педінститутів. В останні роки досліджував теорію віршування, римотвірні властивості мови.

23 вересня – 95 років від дня народження Антоніни Миколаївни

Гулак (1923–2002), кандидата філологічних наук, доцента кафедри світової літератури. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1953).

Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1953). Працювала в Ніжинській вищій школі з 1955 по 1999 рр. на посадах лаборанта, завідувача музею М. В. Гоголя і картинної галереї (1955–1977), асистента, старшого викладача. Основний напрям наукових досліджень – українська фольклористика.

26 вересня – 65 років від дня народження Алли Володимирівни

Василук (1958), доктора педагогічних наук (2011), професора кафедри початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Народилася у м. Ковелі Волинської обл. Закінчила Київський державний педагогічний інститут імені О. Горького (1985) за спеціальністю «Педагогіка та психологія». З 1985 по 1987 рр. викладач педагогіки в Чортківському педагогічному училищі на Тернопільщині.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1987 по 2007 рр. на посадах асистента кафедри педагогіки (1987–1995), доцента кафедри педагогічної майстерності. У подальшому в різні роки працювала в Національному педагогічному університеті ім. Михайла Драгоманова, Київському університеті ім. Бориса Грінченка та Університеті менеджменту освіти НАПН України. А також в польських університетах Познані, Лодзі та Варшави. У 1998 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Професійно-педагогічна підготовка вчителів у Польщі (1989–1997)». У 2011 р. – докторську дисертацію на тему «Тенденції реформування шкільної освіти в Польщі (X – початок XXI століття)». Стипендистка наукових програм НАТО, ЮНЕСКО, Польської академії наук та Уряду Республіки Польща. Відбувала наукові стажування у Польщі: в університеті ім. Марії Склодовської-Кюрі (Люблін, 1995–1996), у Варшавському університеті (2001–2010), в університеті ім. Адама Міцкевича (Познань, 2007). Член науково-методичної комісії МОН України (011. Науки про освіту), сектор вищої освіти МОН України.

Є авторкою понад 200 наукових публікацій, із них 30 книг (монографій, розділів до монографій, навчальних посібників, педагогічних словників-лексиконів (українсько-англо-польських та ін.). Основні напрями педагогічних досліджень: освітня компаративістика, педевтологія, теорія і практика освітніх реформ, педагогіка вищої школи, інклюзивна освіта та ін.

30 вересня – 95 років від дня народження Нінелі Миколаївни

Арват (1928–2013), українського мовознавця, доктора філологічних наук (1978), професора (1980).

Народилася в м. Саратові (РФ) у сім'ї військовослужбовця. Закінчила Одеський університет ім. І. І. Мечникова (1952) та аспірантуру (1952–1955). Захистила кандидатську дисертацію (1955). Працювала в Чернівецькому університеті імені Юрія Федьковича: викладач (1956–1960), доцент (1960–1976).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1976 по 2013 рр. на посадах доцента (1976–1979), завідувача кафедри російської мови (1979–2013). Захистила докторську дисертацію (1977). В 1980 р. присвоєно наукове звання професора.

Автор понад 300 друкованих праць серед яких монографії, підручники і навчальні посібники для середніх шкіл та ВНЗ, брошури та статті з актуальних проблем мовознавства та методики викладання російської мови, лінгвоаналізу творів М. В. Гоголя. Співавтор підручників із російської мови для середніх шкіл із молдавською мовою навчання, що перевидавалися сім разів (1973–1988). Автор досліджень із проблем синтаксису, особливостей організації та вираження семантичної структури речення в російській мові, порівняльного вивчення російської й української мов. Учасник декількох конгресів МАПРЯЛ.

Відзнаки: медаль «Ветеран праці» (1984), значок «Відмінник народної освіти УРСР» (1987), нагрудна медаль А. С. Макаренка (1990), нагрудний знак «За наукові досягнення» (2007).

ЖОВТЕНЬ

4 жовтня – 65 років від дня народження Ірини Михайлівни

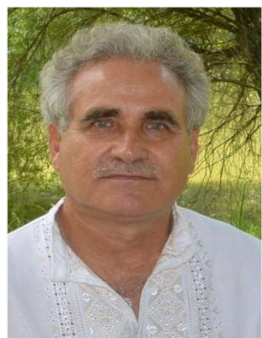

Гончарової (1958), кандидата філософських наук (1999), доцента (2006) кафедри філософії та соціології.

Народилася в селищі Чиганак-2, Кок-Терекського р-ну, Джамбульської обл. (нині с. Шиганак Жамбильська обл.) (Казахстан). Закінчила Київський державний університет ім. Т. Г. Шевченка (1985) та аспірантуру при цьому університеті (1994). Захистила кандидатську дисертацію «Проблема міфологічного символізму в контексті культури» (1998).

Працювала в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя з 1988 по 2014 рр. на посаді асистента кафедри філософії (1988–1999), доцента кафедри філософії та соціології (1999–2006).

7 жовтня – 70 років від дня народження Івана Михайловича

Забіяки (1953), українського науковця, історика, літератора, лінгвіста, журналіста, громадського діяча, кандидата історичних наук, доктора філософії. Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1978).

Народився в с. Ярошівка (нині с. Українське) Талалаївського р-ну Чернігівської обл. Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1978). Працював у школі за фахом, редактором у видавництві «Радянська школа», в апараті Спілки письменників України, в Інституті української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. З 2001 р. – старший науковий співробітник, доцент кафедри соціальних комунікацій Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. У 1998 р. захистився як пошуковець. Заступник Прилуцького осередку по Талалаївському р-ну Товариства «Чернігівське земляцтво» в Києві. З 2019 р. – директор благодійного фонду «Бібліотека альманаху «Вітряк» імені Василя Горленка».

Напрями наукової роботи: історія української журналістики, вивчення та дослідження української журналістики в особах. Започаткував «Наукові читання

Інституту журналістики» на пошану визначним постатям Інституту журналістики. Власне відкриття нової галузі в мовознавстві – космолінгвістика. Розробив нову періодизацію розвитку людства, в основу якої покладено не соціально-економічний принцип, а технології збереження і передачі інформації.

9 жовтня – 65 років від дня народження Валентини Григорівни

Кучерявець (Шульженко) (1958), кандидата педагогічних наук (1994), доцента (2000) кафедри педагогічної майстерності.

Народилася в с. Іваниця Ічнянського р-ну Чернігівської обл. Закінчила філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1980). Вчитель російської мови та літератури у Новоласпінській та Тельманівській школах Донецької області (1980–1985).

В Ніжинській вищій школі працювала з 1985 по 2017 рр. на посадах асистента (1985–1988), старшого викладача кафедри російської та зарубіжної літератури (1988–1990), старшого викладача кафедри методики викладання мови та літератури (1993–1999), старшого викладача (1999–2009), доцента (з 2002) кафедри педагогічної майстерності, доцента кафедри педагогіки та педагогічної майстерності (2009–2011), доцента кафедри педагогіки (2011–2017). Навчання в аспірантурі (1990–1993). У 1994 р. захистила кандидатську дисертацію.

Автор понад 50 наукових та методичних публікацій, серед яких декілька методичних посібників. Навчальний посібник «Педагогічне спілкування у діяльності вчителя» (2009) з грифом МОН України.

Основний напрям наукових досліджень – методика викладання літератури у школі, практична підготовка студентів до майбутньої професії вчителя. За плідну науково-педагогічну роботу неодноразово була нагороджена Почесними грамотами.

10 жовтня – 100 років від дня народження Галини Іванівни

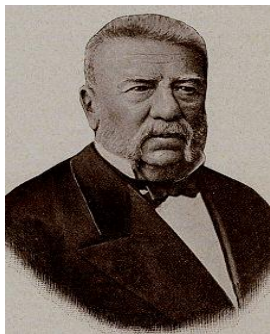

Ліпатнікової (1923–?), кандидата історичних наук (1953), доцента кафедри історії.

Народилася в с. Можайське Каширського р-ну Воронежської обл. в сім'ї інтелігентів. Навчалася в Ленінградському державному університеті з 1943 по 1947 рр. Потім перевелася на 4 курс Воронежського університету на історичний факультет, який закінчила з відзнакою у 1949 р. В цьому ж університеті закінчила аспірантуру в 1952 р. і працювала на посаді старшого викладача (1953). Кандидат історичних наук з 1953 р.

Працювала в Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1954 по 1956 рр. на посаді старшого викладача, завідувача кафедри історії (1955–1956). Згідно наказу МО УРСР була переведена до Поліського педагогічного інституту в 1956 р.

16 жовтня (4 жовтня за ст. ст.) – 215 років від дня народження **Петра**

Григоровича Редькіна (1808–1891), відомого філософа, правознавця, педагога. Випускник Ніжинській Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1826).

Народився в м. Ромни Сумської обл. Походив з малоземельного українського шляхетного роду. Навчався в Ніжинській Гімназії вищих наук кн. Безбородько з 1820 по 1826 рр., потім в університетах Москви, Дерпті та Берліну. Професор енциклопедії права Московського (1835–1848) та Петербурзького (1863–1878; у 1873–1876 – його ректор) університетів, член Державної Ради. Автор праць про філософію Гегеля «Обозрение Гегелевой логики» (1841) й інші. Також займався педагогікою – був засновником і активним автором «Журнала для воспитания» (1863–1870). Педагогічні статті Редькіна були перевидані у 1958 р. в збірці «Избранные педагогические сочинения».

Редькін отримав звання заслуженого професора, був нагороджений орденом Святого Благовірного Великого князя Олександра Невського з діамантами, Білого Орла, Святого Володимира II і III ступенів, а також Святих Ганни і Святослава I ступенів. Протягом своєї діяльності П. Редькін перебував почесним членом університету Святого Володимира у Києві. Отримав золоту медаль «За довготривалу і корисну працю його, яка мала, безсумнівно, добродійний вплив на підняття і розвиток освіти» (1881).

17 жовтня – 110 років від дня народження **Олександри**

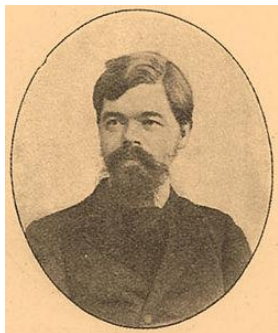

Володимирівни Москаленко (1913–1985), викладача кафедри зоології. Випускниця НПП (1937).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчила природничий факультет Ніжинського педагогічного інституту (1937).

Працювала в Ніжинській вищій школі (1938–1941, 1944–1971) на посадах лаборанта кафедри зоології, асистента кафедри анатомії і фізіології, асистента кафедри зоології, старшого викладача кафедри зоології (1967–1971). В роки Другої світової війни працювала медсестрою в госпіталі.

19 жовтня (7 жовтня за ст. ст.) – 160 років від дня народження **Якова**

Миколайовича Колубовського (1863–1929),

українського педагога, викладача, історик російської філософії, бібліографа, кандидата філологічних наук, професора Ніжинського інституту народної освіти.

Народився у м. Глухові Чернігівської губернії. Навчався в місцевій гімназії, згодом у Колегії Павла Галагана в Києві. У 1887 р. закінчив історико-філософський факультет Петербурзького університету. З 1892 р. відряджений до імперської Публічної бібліотеки, з 1893 р. – діловод Ради попечительства імператриці Марії Олександрівни щодо сліпих, з 1904 р. – секретар редакції «Журналу Министерства народного просвещения». Викладав педагогіку та психологію у жіночій гімназії Е. Шаффе (1895–1901). 1919 р. став членом Постійної комісії зі складання біографічного словника діячів українських земель при УАН. 1918–1920 рр. – директор Колегії Павла Галагана, з 1920 по вересень 1924 рр. працював у Глухівському інституті. Викладав дисципліни:

вступ до філософії, загальну психологію трудового навчання, а в 1923–1924 рр. очолював у Глухівській інститут народної освіти, контролював процес його ліквідації.

З 1924–1928 рр. професор Ніжинського інституту народної освіти. Отримав звання професора першої категорії (1925). У інституті створив кабінет-лабораторію, в якому впродовж 1924–1928 рр. вивчав обдарованість та емоційну сферу дітей.

Дав перший повний і закінчений нарис історії російської філософії (з українськими матеріалами) як додаток до російського перекладу «Истории новой философии в сжатом очерке» Ф. Ібервега та М. Гейнце (1890; видання 20-те: 1898–1899). Зробив бібліографічні огляди праць С. Гогоцького і П. Юркевича (1894–1898). Написав статті з історії російської філософії та педагогіки для «Енциклопедичного словника» Брокгауза-Ефрона.

23 жовтня – 210 років від дня народження **Андрія Миколайовича**

Бородіна (1813–1863), поета, перекладача, історика, географа. Випускник Ніжинської Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1831).

Народився в Санкт-Петербурзі. Навчався в Ніжинській Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1826–1831).

Після закінчення гімназії пішов на службу у Департамент шляхів сполучення, займав різні посади з 1832–1842 рр. На кінному заводі з 1843 по 1859 рр., а з 1859–1863 рр. – директор канцелярії ради Державного кіннозаводства. Брав участь у виданні «Журнала Коннозаводства и Охоты». Автор 92 наукових праць. Написав близько 340 статей – оригінальних та перекладених, стосовно історії та техніки конярства.

Нагороди: орден св. Анни 2-го ст. з імперською короною; орден св. Володимира 3-го ст.; орден св. Станіслава 1-го ст. (1861).

28 жовтня (9 листопада за ст. ст.) – 215 років від дня народження

Віктора Кириловича Камінського (1808–1865), педагога, письменника, математика, мандрівника. Випускник Гімназії вищих наук кн. Безбородька (1831).

Народився у дворянській родині на Чернігівщині. Навчався у Ніжинській гімназії вищих наук кн. Безбородька (1827–1831).

Після закінчення гімназії пішов на службу у Департамент шляхів сполучення м. Петербургу (1831–1834). Потім – викладач математичних наук та наставник-спостерігач з предметів математичного спрямування у Новгородському (1834–1845) і Полтавському (1845–1850) кадетських корпусах. У зв'язку з погіршенням здоров'я написав рапорт про відставку та повернувся додому. Підлікувавшись, здійснив подорож на Святу землю. Потім була друга подорож по Святих місцях через Одесу-Константинополь до Аравії, через Синайську пустелю до Палестини. У 1859 р. вийшла книга у двох частинах «Воспоминания поклонника Святой Земли».

Помер у 1865 р. в Єрусалимі під час третьої своєї поїздки і похований на Сіонській горі.

30 жовтня – 65 років від дня народження **Леоніда Михайловича**

Кнорозка (1958), кандидата фізико-математичних наук (1999), доцента кафедри фізики (2000–2020). Випускник НДПІ ім. М. В. Гоголя (1981).

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчив фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1981), аспірантуру у Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченка при кафедрі напівпровідникової електроніки радіофізичного факультету (1992).

Працював вчителем математики та фізики середньої та восьмирічної школи (с. Черняхівка, с. Мала Кошелівка Ніжинського р-ну) (1981–1984), викладачем Ніжинського СПТУ – 11 (1984–1986).

Працює в Ніжинській вищій школі з 1986 р. на посадах молодшого наукового співробітника кафедри фізики (1986), асистента кафедри фізики (1987–1992), старшого викладача кафедри фізики (1992–2000), доцента кафедри фізики (2000–2020). Нині – провідний фахівець з питань цивільного захисту університету.

Автор понад 180 наукових та науково-методичних публікацій. Коло наукових інтересів: Теоретичні та експериментальні наукові дослідження з теми «Дослідження енергетичного спектру електронної підсистеми антимоніду індію при подвійному і одинарному легуванні». Керівництво науковою роботою у Малій Академії наук (МАН) при Ніжинському обласному педагогічному ліцеї Чернігівської обласної ради. На громадських засадах заступник голови науково-методичної ради методичного центру Цивільного захисту та БЖД Чернігівської області.

Специфічний досвід: – виконував наукову роботу за планом академіка Міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я – «МАКБЕЗ», International Academy of culture security, ecology and health – «IACSEH», м. Київ. Член Європейської організації безпеки, European Association for Security (EAS) (м. Краків).

Автор чисельних збірок поезії та прози, зокрема, «Пританцювання за плугом» (2004), «Возьми меня в коллекцию любви» (2004), «Софія рюмсає в плече» (2008), «Небайдужі роки» (2009), «Прикладна поезія» (2010), «Осіннє шелестіння» (2016), повістей «Збича мрій» (2014) та «Сміх у кінці тунелю» (2016), збірок іронічної прози та поезії «Не вже – ще мить» (2020), «Бумеранги, назад!» (2021), «Поезія та проза» том 1 (2019), том 2 (2022). Деякі вірші покладені на музику і звучали в українському ефірі.

ЛИСТОПАД

4 листопада – 90 років від дня народження **Алли Василівни**

Руднік (1933), завуча Чернігівської середньої школи № 14. Випусниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1955).

Закінчила фізико-математичний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту (1955). Працювала вчителем математики у Чернігівській середній школі № 10, з 1959 р. завучем Чернігівської середньої школи № 14. З 1963 по 2005 рр. викладач у Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка. Автор наукових праць, зокрема навчальних посібників з математики та методики викладання для факультету початкового навчання.

9 листопада – 75 років від дня народження **Ольги Миколаївни Заніної** (1948), кандидата педагогічних наук (1992), доцент (1994). Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1970).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. Закінчила факультет іноземних мов Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1970). Працювала в середній школі вчителем англійської мови в м. Лисичанську (1970–1973). З 1986 по 1988 рр. проходила стажування в Київському державному педагогічному інституті ім. М. П. Драгоманова. Захистила дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (1992).

Працювала в Ніжинській вищій школі з 1974 по 2012 рр. на посадах лаборанта, старшого лаборанта (1974–1985), асистента (1985–1992), старшого викладача (1992–1994). Доцент з 1994 р. Роботу у вищому навчальному закладі поєднувала з викладанням англійської мови у загальноосвітній школі, де поряд з навчальною роботою надавала методичну допомогу класним керівникам школи з питань організації виховної роботи. Працювала з учнями шкіл області на факультеті майбутнього педагога при Ніжинському педагогічному інституті.

Основний напрям наукових досліджень – історія школи та освіти в Україні та за кордоном.

11 листопада – 125 років від дня народження **Мордуха Шайовича Кругляка** (1898–1975), кандидата педагогічних наук (1948), доцента (1951) кафедри педагогіки (психології).

Народився в м. Богуславі на Київщині в бідній єврейській сім'ї. У 1914 р. вступив до комерційного училища. З 1917 р. обіймав посаду викладача вечірньої школи для дорослих. У 1919 р. працював у Київській вечірній школі робітничої молоді. У 1920 р. – у дитячому будинку вихователем і вчителем. З 1925 р. – директор семилітньої школи №103 на Деміївці. З 1927–1930 рр. – інспектор Нацменшкіл Окрнаросвіти. У 1931 р. закінчив Інститут соціального виховання, в якому, після закінчення аспірантури при інституті єврейської пролетарської культури Академії наук УРСР в 1933 р., викладав педагогіку.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1945 по 1972 рр. У 1948 р. захистив кандидатську дисертацію з психології, а в березні 1951-го став доцентом. Автор понад 80 наукових праць. Його монографії та наукові посібники з історії, методики та психології, статті були опубліковані в СРСР, а також у Німеччині, Польщі, Болгарії. Його монографія на тему «Про формування уявлень і понять в процесі вивчення історії» отримала премію К. Д. Ушинського та грамоту Міністерства освіти УРСР. 1961–1962 рр. керував студентським науковим товариством інституту.

У 1961 р. був відзначений знаком Міністерства освіти УРСР (1961), «Відмінник народної освіти».

15 листопада – 120 років від дня народження Івана Кириловича

Чаплі (1903–1972), українського мовознавця, літературознавця і педагога, доцента (1962), професора (1968).

Народився у с. Миколаївка Новомосковського р-ну Дніпропетровської обл. в селянській родині. У 1935 р. закінчив Дніпропетровський університет.

Працював у Ніжинській вищій школі з 1935 по 1939 рр., де очолював кафедру української мови і був деканом філологічного факультету. Захистив кандидатську (1950) та докторську (1966) дисертації. У 1968 р. присвоєно звання професора.

З вересня 1962 р. – доцент, згодом професор кафедри української мови Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя. Водночас писав оповідання й нариси.

Автор 30 наукових праць з літературознавства та мовознавства. Найголовніші літературознавчі доробки: «Публіцистика та літературна критика Лесі Українки» (1958), «Становлення нової української літератури і основоположна роль Т. Шевченка в цьому процесі» (1960), «Павло Грабовський — критик і публіцист» (1965). Протягом десяти років (1925–1935) писав нариси, новели, оповідання («Злодій», «Зайва їжа», «Кривава усмішка», «Біле бидло», «Хліб» та ін.) та публікував їх у журналах.

Помер 21 січня 1972 р. в Ніжині.

16 листопада – 125 років від дня народження Євгена Антоновича

Рихліка (1888–1939), українського мовознавця, етнографа, культурно-освітнього діяча.

Народився в с. Вільшанка Чуднівського р-ну Житомирської обл. у чеській родині. Закінчив історичний факультет Київського університету (1913).

З листопада 1925 р. – професор Ніжинського інституту народної освіти. З 1927 р. очолював кабінет національних меншин при Всеукраїнській Академії Наук, проводив цікаві дослідження щодо розвитку чеських поселень. Окремо вивчав лексику с. Вільшанка на Житомирщині («Записки Ніженського Ін-Ту Народної Освіти», ч. 7, 1927).

Член Етнографічної Комісії УАН. Опублікував низку етнографічних матеріалів. 1930 р. викрадений НКВД, після сфабрикованого суду – в'язень ГУЛАГу. Звинувачувався у шпигунській діяльності на користь Чехословаччини. Помер за нез'ясованих обставин. 1958 р. вирок був скасований за недоведеністю обвинувачення.

16 листопада – 100 років від дня народження Григорія

Кіндратовича Шекери (1923–1981), юриста, кавалера трьох орденів Слави. Випускник НДПІ.

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. в селянській родині. В 1941 р. під час окупації Ніжина, пробрався в партизанське з'єднання С. Ковпака. Демобілізувався герой-розвідник в 1947 р.

Після війни, без відриву від роботи, закінчив історичний факультет Ніжинського педагогічного інституту та юридичний факультет Київського університету. Працював адвокатом, юристом, суддею. З 1974 р. до останніх років життя – суддею в Чернігівській

області та головою міського суду в Прилуках.

Нагороди: орден Червоного Прапора, орден Вітчизняної війни 1-го ступеня, два ордена Червоної Зірки, ордени Слави 3-х ступенів, медалі.

21 листопада – 70 років від дня народження **Людмили Петрівни**

Бойко (1953), старшого викладача кафедри іноземних мов. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1975).

Народилася в м. Ніжині Чернігівської обл. в сім'ї службовців. Закінчила факультет іноземних мов Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1975).

У Ніжинській вищій школі працювала з 1975 по 2011 рр. на посадах викладача студентського клубу інституту (1975–1977), завідувача лабораторії естетичного виховання (1977–1983), старшого методиста заочного відділу (1983–2001), викладача кафедри іноземних мов (2001–2006), старшого викладача кафедри іноземних мов (2006–2011).

Основний напрям наукових досліджень – міжпредметні зв'язки при викладанні іноземних мов на нефахових факультетах.

23 листопада (11 листопада за ст. ст.) – 200 років від дня народження

Миколи Християновича Бунге (ім'я за народженням: Ніколай-Карл-Пауль фон Бунге) (1823–1895), російського вченого-економіста, академіка, державного діяча, міністра фінансів і голови Комітету міністрів Російської імперії.

У 1841–1845 рр. навчався в Київському університеті. Викладав у Ніжинському юридичному ліцеї кн. Безбородька з 1845 по 1850 рр. З 1850 р. почав читати курс політичної економії в Київському університеті, з 1852 р. – на посаді ординарного професора. В 1852 р. захистив докторську дисертацію «Теория кредита» в університеті св. Володимира в Києві.

Один із розробників селянської реформи (1859). У 1881–1886 рр. – міністр фінансів, у 1887–1895 рр. – голова уряду, Комітету міністрів Російської імперії. Ініціатор та організатор заходів щодо впорядкування грошового обігу та бюджету, введення початків робітничого законодавства, реорганізації системи зовнішньої торгівлі. Академік імп. Академії наук, кавалер орденів Білого Орла, св. Володимира 2 класу, св. Анни і св. Станіслава 1-х ступенів.

27 листопада – 105 років від дня народження **Андрія Степановича**

Одарича (1918–1989), старшого викладача кафедри фізики, декана фізико-математичного факультету. Випускник НПІ (1938).

Народився у с. Гнатівка Срібнянського р-ну Чернігівської обл. Закінчив з відзнакою фізико-математичний факультет Ніжинського педагогічного інституту (1938). Працював у Ніжинському державному педагогічному інституті ім. М. В. Гоголя з 1946 по 1979 рр. на посадах старшого лаборанта, завідувача кабінету марксизму-ленінізму, старшого викладача кафедри фізики, декана

фізико-математичного факультету. Лектор Ніжинської організації «Знання». Учасник Всесвітнього конгресу істориків природознавства в Москві. Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденами та медалями.

29 листопада (17 листопада за ст. ст.) – 200 років від дня народження

Матвія Терентійовича Симонова (псевдонім Номис) (1823–1901), українського етнографа, педагога, фольклориста, письменника, укладача і видавця одного з найповніших і найавторитетніших зібрань-антології українського усного фольклору малих жанрів (прислів'я, приказки, загадки, стійкі мовні порівняння).

Народився в с. Заріг (тепер Оржицького р-ну Полтавської обл.) в заможній чиновницькій родині.

У 1848 р. закінчив Київський університет. Працював учителем словесності в Ніжинській (1848–1853) та Немирівській (1853–1855) гімназіях. З 1873 р. був у Лубнах директором Лубенської чоловічої гімназії, з 1877 р. – голова земства, мировий суддя, обіймав інші посади.

Протягом життя збирав цінні матеріали про народний побут, звичаї та обряди, записав чимало зразків усної народної творчості. Опублікував кілька статей про українські народні звичаї та обряди. Співпрацював з часописами «Русская Беседа», «Основа», «Киевская старина» тощо. Найвизначніша праця – «Українські приказки, прислів'я і таке інше. Збірники О. Марковича і других. Спорудив М. Номис» (СПб., 1864), яка містить понад 14,5 тис. приказок і загадок. Автор збірки «Оповідання М. Т. Симонова (Номиса)» (1900).

Помер 8 січня 1901 р.

ГРУДЕНЬ

1 грудня – 180 років від дня народження **Людвіга Миколайовича**

Мішеля (1843–1910), викладача французької мови НІФІ князя Безбородька та гімназії при НІФІ (з 1889 р.).

Народився у Швейцарії. Закінчив Фрейбурзький університет, факультет юридичних наук. Займався російсько-французькими мовними зв'язками.

5 грудня – 120 років від дня народження **Олександра Степановича**

Пулинця (1903–1980), літературознавця, кандидата філологічних наук, Заслуженого працівника культури України.

Народився в м. Ніжині Чернігівської обл. В 1926–1930 рр. був аспірантом секції українсько-російського письменства та мови науково-дослідної кафедри історії культури та мови при Ніжинському інституті народної освіти. В 1933 р. очолював кафедру української літератури в Луганському педагогічному інституті.

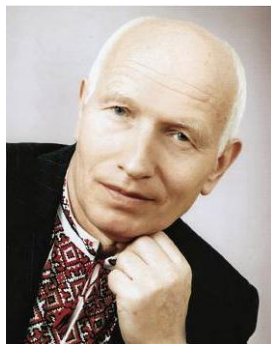
Заарештований 17 вересня 1936 р. за звинуваченням в

антирадянській агітації. 11 квітня 1937 р. справу припинено за недоведеністю звинувачення, з-під варти звільнений.

Упродовж 1945–1978 рр. працював у Чернівецькому державному університеті викладачем, доцентом, деканом філологічного факультету, завідувачем кафедри російської літератури. Кандидат філологічних наук. Автор «Короткого словника літературознавчих термінів» (у співавт. з професором Василем Лесиним).

Учасник Другої Світової війни. Помер 30 жовтня 1980 р. в Чернівцях.

5 грудня – 75 років від дня народження Миколи Митрофановича

Борща (1948), директора та хормейстера капели бандуристів ім. О. Вересая Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм. Заслужений працівник культури України.

Народився в с. Заудайка Ічнянського р-ну Чернігівської обл. в багатодітній родині потомствених хліборобів. Навчався у Чернігівському музичному училищі (1966–1972), Київській державній консерваторії. У 1975 р. створив самодіяльну хорову капелу при науково-дослідному інституті «Сатурн» (Київ).

Працював старшим викладачем Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя і одночасно керував академічною капелою. У 1986 р. призначено художнім керівником Чернігівської обласної філармонії. З 1990 р. працює старшим викладачем відділу хорового диригування Чернігівського музичного училища ім. Л. М. Ревуцького. Автор навчальних програм з викладання «Хорознавство та методики роботи з хором», «Програма української хорової музики». З 2010 р. директор і хормейстер капели бандуристів ім. О. Вересая Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм.

Неодноразово відзначений почесними грамотами Міністерства культури України, Чернігівської обласної адміністрації та обласної ради. Лауреат обласної премії ім. Г. Верьовки. Нагороджений орденами святого Миколая Чудотворця, Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня.

10 грудня – 120 років від дня народження Миколи Ладухіна (1903–?), доцента (1930) кафедри мовознавства Ніжинського інституту (1930–1934). Випускник НІНО (1927).

Народився в с. Реутинці Конотопського р-ну. Закінчив факультет соціального виховання Ніжинський інститут народної освіти (1927). Протягом 1927–1930 рр. – аспірант науково-дослідної кафедри секції української мови та літератури інституту. З 1930 р. доцент-мовознавець інституту соцвиху, з 1932 р. – Ніжинського інституту профосвіти.

Публікує статті, які засвідчують роздвоєння науковця між фаховими інтересами й жорстокими процесами політизації мови. В 1934 р. було звільнено з роботи «як націоналіста не забезпечуючого якості роботи в інституті».

14 грудня (26 грудня за ст. ст.) – 135 років від дня народження

В'ячеслава Костянтиновича Пухтинського (1888–1979(1980)), викладача німецької, французької і латинської мов, кандидата історичних наук (1940). Завідувач бібліотеки інституту (1929–1935).

Народився в м. Чернігові. Закінчив історико-філологічний інститут в Санкт-Петербурзі, відділення стародавніх мов (1912). Працював вчителем географії, іноземних мов в різних навчальних закладах (1912–1925), контролером-інструктором сільськогосподарського страхування в Ніжинській окружній конторі Держстраху (1925–1927), райінспектором народної освіти Лосинівського і Ніжинського р-нів (1927–1928). Співробітник Ніжинського окружного музею (1930–1934).

Працював у Ніжинській вищій школі на посадах викладача німецької мови (1929–1937), старшого викладача німецької та латинської мов (1937–1941), завідувача бібліотеки (1929–1935). Захистив дисертацію та отримав вчене звання кандидата історичних наук (1940). Із-за тяжкої хвороби дружини не зміг евакуюватися, залишився в окупації, засуджений, перебував у виправно-трудових таборах, знаходився в будинку інвалідів (Мордовська АРСР; 1943–1955); В 1955 р. був амністований. Вчитель іноземних мов середньої школи с. Седнів Чернігівського р-ну (1956).

16 грудня (4 грудня за ст. ст.) – 170 років від дня народження **Романа**

Федоровича Брандта (1853–1920), визначного ученого-славіста, літературознавця, письменника, педагога, ординарного професора НІФІ князя Безбородька (1882)

Народився в Петрограді в дворянській родині. Освіту здобув у 4-й Петербурзькій гімназії, Петербурзькому історико-філологічному інституті та Петербурзькому університеті (1875). У 1876 р. у Лейпцигу вивчав порівняльну граматику індоєвропейських мов.

З 1877 р. працював у Ніжинському історико-філологічному інституті князя Безбородька. Неодноразово їздив за кордон, де збирав матеріали для магістерської дисертації на тему «Начертание славянской акцентологии», яку захистив у 1881 р. Це було перше дослідження зі слов'янської акцентології. Значну цінність мали його «Таблиці наголосів», складені на основі граматик, словників і наукових праць. У вересні 1882 р. був затверджений ординарним професором НІФІ. В 1883–1886 рр. – вчений секретар інституту. Неодноразово писав критичні статті в спеціальних виданнях, зокрема в журналі А. А. Хованського «Філологічні записки» і варшавському виданні «Російський філологічний вісник». У 1886 р. переїхав до Москви, де працював до 1920 р. на кафедрі слов'янської філології Московського університету. Захистив докторську дисертацію «Об этимологическом словаре Миклошича» (1887).

Опублікував кілька підручників і текстів лекцій з історичної граматики російської мови (1892), фонетики й морфології польської (1894), сербської (1895), чеської (1900, 1901), болгарської (1901) мов, історії російської мови (1913), вступу до слов'янської філології (1915). Володів 20 мовами.

20 грудня – 65 років від дня народження Світлани Володимирівни

Гамор (1958), старшого викладача кафедри англійської філології. Випускниця НДПІ ім. М. В. Гоголя (1980).

Народилася в м. Києві в сім'ї службовців. Закінчила факультет іноземних мов Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М. В. Гоголя (1980).

Працювала у Ніжинській вищій школі з 1985 по 2014 рр. на посадах викладача англійської мови (1985–1992), викладача кафедри англійської філології (1992–1995), ст. викладача (1995–2014), заступника декана з навчальної роботи факультету іноземних мов (1997–2003).

Автор наукових праць, навчальних посібників та методичних рекомендацій з англійської мови. Основний напрям наукових досліджень – фонетика англійської мови.

28 грудня – 60 років від дня народження Станіслава Віталійовича

Зінченка (1963) – кандидата філологічних наук (2000), доцента (2004), проректора (2001–2011), Випускник НДУ ім. М. В. Гоголя (1991).

Народився в с. Синяківщина Чорнухинського р-ну Полтавської обл. в родині колгоспників. Навчався в Прилуцькому педагогічному училищі. З 1983 р. працював на посаді вчителя Лозоватської восьмирічної школи, що на Дніпропетровщині.

Закінчив філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту імені М.В. Гоголя (1991). З 1998 р. – аспірант Інституту української мови АН України. Захистив кандидатську дисертацію у 2000 р., отримав звання доцента у 2004 р.

Працює у Ніжинській вищій школі на посадах викладача-стажиста (1991–1993), асистента (1993–2001), доцента кафедри української мови (з 2001–2021), проректора з гуманітарних питань та виховної роботи (2001–2004), проректора з науково-педагогічної та виховної роботи університету (2004–2011), помічник ректора (2021–). Автор більш ніж 50 наукових праць. Основний напрям наукових досліджень – історія української літературної мови, історична граматики.

Нагороджений знаком «Відмінник освіти України», грамотою МОН України та обласної і районної ради.

28 грудня – 65 років від дня народження Юлії Петрівни

Никоненко (1958–2020), кандидата медичних наук (1997), доцента (2012) кафедри загальної та практичної психології

Народилася с. Немерче Муровано-Куриловецького р-ну (нині Могилів-Подільського) Вінницької обл. Закінчила з відзнакою Чернівецький державний медичний інституту (1983) та аспірантуру при кафедрі патологічної фізіології Одеської медичної академії (1997). Захистила кандидатську дисертацію на тему: «Вплив руйнування бокових ядер перетинки головного мозку на функції нирок та водно-сольовий обмін» (1997). Отримала вчене звання кандидата медичних наук. З 2000–2002 рр. – лікар гематолог центральної міської лікарні ім. М. П. Галицького. З 2002–2005 рр. – викладач Ніжинського медичного училища.

Працювала в Ніжинській вищій школі з 2005 по 2020 рр. на посадах доцента кафедри дошкільної освіти (2005–2007), доцента (2012) кафедри загальної та практичної

психології (2007–2020). У своєму науковому доробку має понад 75 публікацій, серед яких навчальні та навчально-методичні посібники, наукові статті, навчальні програми та методичні рекомендації.

Основні наукові інтереси – клінічна психологія, психосоматика, психологічна деонтологія, психопрофілактика, психологія здоров'я.

Цього року виповнюється:

255 років від дня народження **Данила Яснєвського** (1768 ?–1840), колезького радника, третього директора Ніжинської гімназії вищих наук кн. Безбородька.

Народився в с. Чеплеєвка Кролевецького повіту Чернігівської губернії, між 1767–1769 рр. Виховувався в Київській духовній академії. Курс в академії він закінчив у 18 років. В 1820-х роках дворянство Чернігівської губернії одностайно обрало його, проти його бажання, на посаду “межевого” судді Кролевецького повіту, а потім на посаду генерального судді (голови кримінальної палати), і він переїхав на місце проживання в Чернігів. Прослужив по виборах дворянства два триріччя, за що отримав чин колезького радника і орден св. Володимира 4-ого ступеню. У 1826 р., коли директор гімназії вищих наук князя Безбородька Орлай був переміщений в Одеський ліцей, граф А. Г. Кушелев-Безбородько особисто запросив Яснєвського обійняти цю посаду. Директором гімназії вищих наук, переіменованої в Ліцей кн. Безбородька, він пробув до 1835 р. Помер 2 лютого 1840 р.

235 років від дня народження **Івана Яковича Скальського** (1788–?), придворного радника, магістра філософії, професора хімії і фізики в Ніжинському фізико-математичному ліцеї кн. Безбородька.

Освіту отримав у Виленському університеті. Після закінчення курсу в 1817 р. із ступенем магістра філософії призначений учителем природничих і математичних наук в Немировське повітове училище. З 1827 по 1833 рр., перебував доглядачем Панського повітового училища, а в 1833 р. був призначений професором фізики в Ліцеї кн. Безбородька. З 1835 р. займав в Ліцеї ще і кафедру хімії. Крім того, в різний час виконував посаду радника правління Ліцею, а з 1840 р. і неодмінного члена. У 1841 р. був звільнений від служби по проханню.

225 років від дня народження **Фрідріха Йосиповича Зінгера** (1793–?), професора німецької словесності Ніжинській гімназії вищих наук кн. Безбородька.

Отримав освіту в Львівському університеті (1804-1809), Хемницькій гірській академії (1810), витримав екзамен в Венський університет. В Ніжинській Гімназії кн. Безбородька працював з червня 1824 р., прекрасно знав свій предмет, знайомив студентів з новинками німецької літератури. Був звинувачений в розповсюдженні вільнодумства серед ніжинських студентів. Його викрили в політичній неблагонадійності і релігійному вільнодумстві. В 1830 р. втратив посаду і був висланий в Німеччину.

205 років від дня народження **Андрія Миколайовича Гороновича** (1818–1889), українського живописця.

У 1835 р. закінчив Ніжинський ліцей кн. Безбородька. У Академії мистецтв був учнем К. П. Брюллова. Присвятивши себе акварельному живопису, вже в стінах Академії створив цікаві роботи, удостоєні нагород на виставках. З 1851 по 1860 рр. працював в Оренбурзькій губернії. У 1853 р. брав участь в поході на Ак-мечеть, виконавши в цей час велику кількість акварелей і замальовок. У 1855 р. написав картину "Відпочинок бухарського каравану в киргизькому степу". Етапною в творчій біографії художника стала картина «Меновой двор в Оренбурге» (1860). Вона принесла йому звання академіка. Ні його біографія, ні творчість повністю доки не вивчені. Значний вклад в цю справу вніс Г. Н. Чабров своєю дисертацією "Образотворчі джерела по історії Середньої Азії і Казахстану XVIII - першої половини XIX століття", де Гороновичу присвячений окремий розділ (рукопис, стр.174–194). Т. Шевченко був знайомий з Гороновичем в період навчання в Академії мистецтв. У оренбурзькі роки вони не зустрічалися. Але в листах до друзів, посланих з Новопетровського укріплення, Шевченко про нього згадує.

185 років від дня народження **Сигизмунда Антоновича**

Юрковського (1838–1901), російського і білоруського фотографа. Випускник Ніжинського юридичного ліцею кн. Безбородька.

Після закінчення Ліцею кн. Безбородька в Ніжині вчився в Санкт-Петербурзі на медика-хірурга, але захопився фотографією і кинув медицину. Став учнем петербурзького фотографа А. Деньєра.

У 1866 р. переїхав у Вітебськ де через рік відкрив фотоательє. У 1882 р. винайшов миттєвий фотографічний затвор, а в 1883 р. - штормно-щілинний затвор, що став прототипом затворів сучасних фотоапаратів. Автор публікацій про властивості фотоматеріалів, застосування фотографії в криміналістиці.

Помер 7 лютого 1901 р. в м. Ковно (нині Каунас, Литва). Серед робіт С. А. Юрковського – портрети відомих людей, пейзажі, знімки вулиць, церков, мостів Вітебська.

175 років від дня народження **Івана Миколайовича**

Михайловського (1848–1921), викладача латині, російської мови та літератури Ніжинської класичної гімназії при Історико-філологічному інституті князя О. Безбородька.

Займався науковою діяльністю, зокрема опублікував декілька розвідок, присвячених діяльності грека Миколи Спафарія в Росії та дослідженню анонімної російської літератури ХУІІ ст.

За два роки до смерті (1919), Іван Михайловський передав частину родинної колекції до бібліотеки Ніжинського інституту кн. О. Безбородька.

Його донька, Ольга Іванівна Михайловська (1874–1957) у 1930-х роках працювала в ніжинській бібліотеці на посаді бібліотекаря.

135 років від дня народження **Олександра Андрійовича Каменєва** (1888–?), професора кафедри хімії НІНО. Автор більш 25 друкованих праць.

150 років від дня народження **Сергія Мініча Ніконова** (1873–?), викладача-словесника НІНО (1920–1926).

130 років від дня народження **Митрофана Артемовича Рябка** (1893–?), доцента кабінету-лабораторії педології та психології, завідувача кафедри педології НІНО (1927–1934), організатора педологічного кабінету у НІНО, керівника ряду психолого-педагогічних експериментів.
Зазнав політичних переслідувань та репресій (з 1934).

125 років від дня народження **Миколи Федоровича Проценка** (1898–?), доцента кабінету психології та педології НІНО (1930–1934).

120 років від дня народження **Василя Івановича Спесівцева** (1903–?), кандидата філософських наук, старшого викладача кафедри марксизму-ленінізму.

В 1936 р. закінчив філософське відділення при історичному факультеті Харківського держуніверситету. Працював в Ніжинській вищій школі з 1944 по 1956 рр.

120 років від дня народження **Володимира Порфіровича Котлярова** (1903–?), аспіранта педолого-педагогічної секції науково-дослідної кафедри історії культури і мови (1926–1929).

115 років від дня народження **Василя Панасовича Руденка** (1908–?), старшого викладача кафедри фізики (1943–1966).

115 років від дня народження **Євгенії Григорівни Усенко** (1908–1964), педагога, Заслуженого учителя УРСР (1954).

Народилась в с. Раутиці Кролевецького р-ну Сумської обл. Закінчила філологічний факультет Ніжинського інституту соціального виховання (1933) та Ніжинський педагогічний інститут ім. М. В. Гоголя (1939). З 1933 р. працювала директором Вертіївської, а через рік Крутівської школи. З 1946 р. і до кінця життя очолювала колектив Ніжинської жіночої середньої школи № 1 (з 1953 р. – школа змішаного типу). Про досягнення навчального закладу неодноразово публікувалось в пресі.

Має нагороди: медаль «За трудову відзнаку» (1949), премія Академії педнаук (1951). Протягом багатьох років обиралась депутатом міської Ради депутатів трудящих.

Хроніка подій із життя Ніжинської вищої школи

- **1833 р.** Відбувся останній випуск Гімназії вищих наук. За час існування навчального закладу було випущено 105 чол.
- **1873 р., листопад.** Вийшло розпорядження про поступове закриття Ніжинського юридичного ліцею. За час його існування було здійснено 34 випуски, підготовлено 835 юристів.
- **1893 р.** Директором інституту призначено Фрідріха Фердинандовича Гельбке (1842 – ?). Саме в цей час сформувалася кафедра слов'янських мов.
- **1918 р.** Уперше за майже 100 років існування Ніжинської вищої школи до навчання були допущені жінки. Першою студенткою-жінкою в інституті стала Олена Олександрівна Левковцева.
- **1918 р.** Група професорів на чолі з В. І. Ляскоронським підготувала документ про створення на базі Інституту університету традиційного типу. Було розроблено проект і статут «Академії ім. Князя Безбородька». Гетьман Павло Скоропадський видав указ про відкриття в Ніжині університету.
- **1918 р., 27 серпня.** Професор В. Г. Ляскоронський дав обітницю на вірність Україні.
- **1918 р., квітень.** Чернігівське губернське земство постановило реформувати Ніжинський історико-філологічний інститут в педагогічний, за зразком московського педагогічного інституту.
- **1923 р.** В Інституті почала працювати громадсько-літературна студія, яка вважалася філіалом літературної організації «Плуг».
- **1923 р.** В Інституті створений історико-краєзнавчий музей, який розмістився в приміщенні колишньої інститутської Свято-Олександрівської церкви. Ініціатором та першим керівником музею був проф. О. С. Грузинський.
- **1933 р., серпень.** В Чернігові відбувся зліт радянських письменників та літгуртківців області, на якому була засуджена робота літературної студії «На штурм» Ніжинського педінституту за те, що «перед її очима в «Записках Ніжинського ІСВ» друкувались ворожі нам націоналістичні статті з літератури, педагогіки та ін.».
- **1933–34 рр.** Нова хвиля репресій в Ніжинському педінституті.
- **1937–38 рр.** Масові репресії в інституті.
- **1938 р.** Директором інституту призначено кандидата економічних наук, доцента Івана Матвійовича Гречка.
- **1943 р.** Сапери 7-го механізованого корпусу 60-ї армії генерала І. П. Корчагіна розмінували будівлю інституту.
- **1943 р.** Директором інституту призначено доцента Дмитра Івановича Кузнєцова.
- **1953 р.** Директором педінституту призначено кандидата філософських наук, доцент Повод Марко Іванович (1910-1985 рр.)
- **1968 р.** Поновлено історичний факультет, який функціонував до 1972 р.
- **1978 р.** Ректором педінституту призначено кандидата філологічних наук, доцента Федора Степановича Арвата, згодом – професора, академіка Академії педагогічних наук України.
- **1983 р.** Здано в експлуатацію гуртожиток № 4.
- **1993 р.** За ініціативою проф. О.Г. Ковальчука вийшов перший випуск серії «Література української діаспори».
- **1993 р.** Засновано хор «Світич» (керівники Людмила Шумська та Людмила Костенко).
- **1998 р., січень.** На фасаді Гоголівського корпусу відкрито меморіальні дошки Юрію Збанацькому та Євгену Гуцалу.

- **1998 р., 1 лютого.** На базі історико-філологічного факультету створено історико-правознавчий та філологічний факультети.
- **1998, 7 липня.** Державна акредитаційна комісія України прийняла рішення про акредитацію Ніжинського педагогічного інституту за найвищим IV рівнем акредитації.
- **1998 р., 4 вересня.** Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження (№ 1381) «Про створення Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя».
- **1998 р.** Відбувся перший випуск магістрів з восьми спеціальностей – всього 32 особи.
- **1998 р., 4 листопада.** У Міністерстві освіти України зареєстровано Статут Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя.
- **2008 р., 24 січня.** В університеті пройшли Всеукраїнські наукові читання «Українська революція 1917-1921 рр.: подвиг героїв Крут», організовані Українським інститутом національної пам'яті, Інститутом історії України НАНУ, Чернігівською обласною державною адміністрацією, Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя та Сіверським інститутом регіональних досліджень.
- **2008 р., 20 березня.** На базі НДУ імені Миколи Гоголя відбувся круглий стіл з питань співпраці між Ніжинським університетом, управлінням освіти ЧОДА та структурами управління освіти області.
- **2008 р., 26-30 березня.** Участь молодіжного хору університету «Світич» у Міжнародному фестивалі церковної музики «VIRGO LAURETANA» В\в місті Лоретто, Італія.
- **2008 р., квітень.** Проведення VII Всеукраїнського юніорського конкурсу вокальної, диригентської та інструментально-виконавської майстерності.
- **2008 р., 23 травня.** На базі університету пройшло зовнішнє тестування з географії.
- **2008 р., 23-24 травня.** З ініціативи посольства України в Республіці Білорусь та Мінського товариства українців «Заповіт» на базі університету була проведена Міжнародна конференція «Україно-Білоруські культурні зв'язки: історія і сучасність».
- **2008 р., вересень.** На базі факультету іноземних мов відбувся Міжнародний науковий семінар «Новітні інформаційні технології».
- **2008 р., 27 вересня.** Віце-спікер ВР, народний депутат України Микола Томенко в стінах університету провів презентацію трьох аудіодисків «Головні пісні України», «Класика української літератури: живі голоси» та «Живий голос Василя Симоненка».
- **2008 р., 30 вересня.** Університет відвідав відомий московський журналіст-аналітик Л.Парфонов із знімальною групою, що працює над створенням двосерійного фільму про М.В.Гоголя.
- **2008 р., жовтень.** Участь молодіжного хору «Світич» у Всеукраїнській хоровій асамблеї «VIVAT AKADEMIA!» (Національна музична академія України імені П.І.Чайковського).
- **2008 р., жовтень.** На базі факультету іноземних мов університету проведено Міжнародну наукову конференцію «Інновації у вищій школі».
- **2008 р., 28-30 жовтня.** Делегація НДУ імені Миколи Гоголя взяла участь у Міжнародному слов'янському форумі студентської молоді країн співдружності: Росії, України, Республіки Білорусь «Нам этот мир завещано сберечь».
- **2008 р., жовтень.** Гастрольна поїздка молодіжного хору університету «Світич» до Республіки Білорусь.
- **2008 р., листопад.** Ректор університету з робочим візитом відвідав ряд вищих навчальних закладів столиці Республіка Білорусь.

- **2008 р., грудень.** В університеті традиційно відбувся VII конкурс «Міс університет».
- **2008 р., грудень.** Ректор університету і проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків відвідали Республіку Польща. Під час візиту були проведені переговори щодо налагодження тісної співпраці з вищими навчальними закладами Польщі та нашого університету.
- **2013 р., березень.** На базі НДУ імені Миколи Гоголя проходила Міжнародна наукова конференція «Граматичні та семантичні аспекти функціонування мовних одиниць».
- **2013 р., квітень.** 90 років з дня заснування кафедри української мови НДУ імені Миколи Гоголя.
- **2013 р., липень.** За підтримки Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України на базі НДУ імені Миколи Гоголя відбувся III Міжнародний науковий семінар із серії «Studia Sovietica».
- **2013 р., вересень.** В НДУ імені Миколи Гоголя проходила Міжнародна конференція, присвячена просвітницькій та книговидавничій діяльності греків братів Зосимів за участі представників греко-сербсько-українського товариства дружби і співробітництва Трьох святих та рівноапостольних святих Кирила і Мефодія.
- **2013 р., вересень.** Урочисте відкриття кімнати-музею «Вони захищали Вітчизну».
- **2013 р., жовтень.** Відбулася Міжнародна наукова конференція «Інтелектуальний внесок поляків у науку та культуру Чернігівщини: історія і сучасність» за участі Генерального Консула Республіки Польщі Рафала Вольскі.
- **2013 р., жовтень.** Відбулася очно-заочна V Міжнародна науково-практична конференція «Інновації у вищій освіті», співorganizаторами якої виступили Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих та Інститут педагогіки НАПН України, КНУ імені Тараса Шевченка, кафедра педагогіки НДУ імені Миколи Гоголя.
- **2013 р., листопад.** НДУ імені Миколи Гоголя відвідала делегація словенських письменників: Станка Храстель, Бране Мозетіч, Андрей Скубич та Сузана Тратник.
- **2018 р., лютий.** У складі Музейного комплексу НДУ імені Миколи Гоголя відкрито Музей-лабораторію «Homo sovieticus».
- **2018 р., травень.** Відкриття кімнати-музею, присвяченої Юрію Лисянському, в Музеї рідкісної книги при бібліотеці НДУ імені Миколи Гоголя.
- **2018 р., червень.** 25-річчя з дня заснування Молодіжного хору «Світич» НДУ імені Миколи Гоголя.
- **2018 р., липень.** НДУ імені Миколи Гоголя в особі доцента кафедри прикладної лінгвістики Плотнікова Є. О. долучився до семінару представників вищої освіти країн, які охоплені китайським урядовим проектом «Один пояс, один шлях», що проходив у Шеньянському педагогічному університеті (м. Шеньян, КНР).
- **2018 р., серпень.** Участь студентів НДУ імені Миколи Гоголя в II Міжнародній літній школі «Виклики для сучасної демократії: польський та український досвід децентралізації очима молоді», яка відбулася в Кракові та Олькуші.
- **2018 р., вересень.** Делегація НДУ імені Миколи Гоголя брала участь у Міжнародному форумі «Роль просвіти у розвитку гендеру та прав жінок в арабському світі та європейському регіоні», який відбувався у Марокко на базі університету Сіді Мохамеда Бен Абделлаха.
- **2018 р., жовтень.** Колектив НДУ імені Миколи Гоголя відсвяткував 85-річчя створення природничого-географічного факультету.
- **2018 р., листопад.** На базі НДУ імені Миколи Гоголя проходив I Всеукраїнський археологічний з'їзд.

Іменний покажчик

А

Абрамович Д. І. 36
Авраменко К. Г. 41
Арват Н. М. 45
Арват Ф. С. 21
Артеменко П. І. 25

Б

Бальмен де, Я. П. 35
Барам О. М. 23
Бєлкіна Н. І. 6
Близнюк О. І. 32
Богач П. Г. 8
Бойко Л. П. 53
Бойко О. Д. 22
Бондаренко Ю. І. 43
Бородін А. М. 49
Бортник В. О. 4
Борщ М. М. 55
Брандт Р. Ф. 57
Бугайко Т. Ф. 31
Бунге М. Х. 53
Бурзі Б. Ф. 36

В

Василевська Є. В. 22
Василюк А. В. 45
Волинський П. К. 11

Г

Гамор С. В. 57
Гасовський Г. М. 27
Гончарова І. М. 46
Горбач В. М. 27
Гордієнко І. І. 35
Горленко В. П. 5
Горонович А. М. 59
Грибань В. М. 5
Гришот Х. А. 36
Гроза Я. І. 13
Гулак А. М. 45

Д

Давидов А. І. 10
Демченко А. М. 41
Добіаш І. В. 14
Дубравін В. В. 26

Дубровський В. Л. 23

Є

Євстратов В. О. 15

Ж

Жук А. В. 43
Жук Т. В. 38

З

Забіла В. М. 35
Забіяка І. М. 46
Заніна О. М. 51
Зенгер Г. Е. 17
Зінгер Ф. Й. 58
Зінченко С. В. 57
Зорка Г. М. 28

І

Ілляшенко М. А. 28

К

Каменєв О. А. 59
Камінській В. К. 49
Каталей В. В. 13
Качановський В. В. 15
Кнорозок Л. М. 50
Ковтун Г. О. 38
Козимиренко М. Г. 9
Колубовський Я. М. 48
Кононко О. Л. 24
Конопацький М. А. 32
Коровай І. А. 33
Король С. О. 37
Коростеленко М. М. 20
Котляров В. П. 60
Крига Т. І. 5
Кругляк М. Ш. 51
Кулжинський І. Г. 23
Кучерявець В. Г. (Шульженко) 47

Л

Ладухін М. 55
Лазаревський М. М. 34
Лашнюков І. В. 18
Леонтович Ф. І. 7
Лівак В. Д. 44
Ліпатнікова Г. І. 47

Лосєва Н. М. 20

Лушнікова Л. О. 8

Любченко В. Г. 29

М

Маєвська Т. П. 16

Мак О. Н. 34

Макаров М. Я. 21

Мамедов В. Х. 7

Мельничук О. В. 42

Мерінг А. І. 28

Мисник П. О. 11

Михайловський І. М. 59

Михед Т. В. 19

Мішель Л. М. 54

Мойсієнко А. К. 33

Москаленко О. В. 48

Москаленко Ю. С. 10

Н

Назаров В. Ю. 8

Незовибатько О. Д. 39

Никоненко Ю. П. 57

Ніконов С. М. 60

О

Одарич А. С. 53

Одарченко П. В. 39

Окіншевич Л. О. (Акіншевич Л. О.)

9

Оленченко С. О. 26

П

Павелко О. П. 18

Пенський І. І. 29

Петр В. І. (Претр Вацлав) 11

Петров Ю. Л. 4

Петухов Є. В. 12

Петькун О. Г. 41

Пихтіна Н. П. 26

Позичанюк Й. І. 17

Покровський О. І. 14

Пономарьов С. І. 38

Потебня Г. П. 12

Приплавко-Мілосова Л. І. 29

Протас Ф. М. 34

Проценко М. Ф. 60

Пулинець О. С. 54

Пухтинський В. К. 56

Р

Редькін П. Г. 48

Рековець Л. І. 37

Ріхлік Є. А. 52

Руденко В. П. 60

Руднік А. В. 50

Рябко М. А. 60

С

Савченко Г. А. (Матюхова Г. А.) 19

Семенов А. Ф. 30

Сементовський К. М.

(Калайденський) 19

Сертьє П. Г. 6

Скальський І. Я. 58

Сперанський М. Н. 25

Спесівцев В. І. 60

Симонов М. Т. (пс.Номис) 54

Стравинський Ф. Г. 31

Суховаєв В. В. 30

Т

Теттенборн Р. А. 24

Тихомиров П. В. 6

У

Усенко Є. Г. 60

Ф

Федерс Г. Ю. 20

Фетісов В. С. 40

Ч

Чапля І. К. 52

Чекаль Г. С. 40

Чередниченко І. Г. 44

Ш

Шевелів Б. М. (Шевельов) 16

Шекера Г. К. 52

Щ

Щербак П. І. 32

Ю

Юрковський С. А. 59

Я

Яковець В. П. 4

Якубіна Ю. В. 14

Ярошенко М. М. 44

Яснєвський Д. 58

При складанні Календаря була використана наступна література:

- 1. Викладачі Ніжинської вищої школи** : бібліографічний покажчик. Ч. 2. 1920–1940 ; Ч. 3. 1940–1970 / укладачі: Л. В. Гранатович, Т. П. Скатерна. – Ніжин : НДПУ ім. М. В. Гоголя, 2000. – 246 с.
- 2. Викладачі Ніжинської вищої школи** : біобібліографічний покажчик / упоряд.: Л. П. Косовських, В. І. Манжай, С. М. Морейченко та ін.; НДУ імені Миколи Гоголя. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2005.
Ч. 4 : 1970–2005, Кн. 1 : Загальноуніверситетські кафедри. Факультет іноземних мов. Факультет культури і мистецтв. Історико-юридичний факультет. Природничо-географічний факультет. – 2005. – 236 с.
Ч. 4 : 1970–2005, Кн. 2 : Фізико-математичний факультет. Філологічний факультет. Факультет психології та соціальної роботи. Бібліотека. – 2005. – 170 с.
- 3. Гранатович Л. В. Викладачі Ніжинської вищої школи** : бібліографічний покажчик. Ч. 1. 1820–1920 / Л. В. Гранатович. – 2-е вид., переробл., доп. – Ніжин : НДПУ ім. М. В. Гоголя, 2001. – 244 с.
- 4. І дорогий, і незабутній**: спогади випускників університету / ред. Т. Д. Пінчук ; НДУ імені Миколи Гоголя. – Ніжин, 2005. – 236 с.
- 5. Календар знаменних і пам'ятних дат по місту Ніжину на 2013 рік** / уклад. : Л. Г. Гусєва, В. М. Кузьменко ; Ніжинська центральна міська бібліотека ім. М. В. Гоголя. – Ніжин : [б. в.], 2013. – 39 с.
- 6. Ніжинська вища школа у спогадах студентів і викладачів** : у 2 т. / укладачі: Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015.
- 7. Пінчук Т. Д. Зірки залишають слід...** [Кн. 1] / Т. Д. Пінчук. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2005. – 115 с. : фотоіл., портр. – (До 200-ліття Ніжинської вищої школи).
- 8. Пінчук Т. Д. Зірки залишають слід...** Кн. 2 / Т. Д. Пінчук. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2006. – 130 с. : фотоіл., портр. – (До 200-ліття Ніжинської вищої школи).
- 9. Пінчук Т. Мої чотири ректори.** – Ніжин : [б. в.], 2000. – 42 с.
- 10. Самойленко Г. В. Нежинская филологическая школа. 1820–1990** / Г. В. Самойленко. – Нежин : НГПИ, 1993. – 170 с.
- 11. Самойленко Г. В. Ніжинська вища школа: сторінки історії** / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя ; Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. – 420 с.
- 12. Самойленко Г. В. Ніжинська вища школа в життєвих та творчих долях її випускників**: [у 2 т.]. Т. 1. 1820–1920 / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко ; передмова авторів. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 370 с. : іл., фот.
- 13. Самойленко Г. В. Ніжинська вища школа в життєвих та творчих долях її випускників**: [у 2 т.]. Т. 2. 1920–2020 / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко ; Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 465 с.

Науково-бібліографічне видання

Відповідальний за випуск:
Морозов О. С. – директор бібліотеки

Упорядники:

Косовських Л. П., Мухомодєєва Н. В.
Макет обкладинки: **Мухомодєєва Н. В.**

Ніжинська вища школа: викладачі і випускники:
календар знаменних і пам'ятних дат на 2023 рік